



**UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
FACULTATEA DE PSIHOLOGIE ȘI ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI
ȘCOALA DOCTORALĂ DE PSIHOLOGIE COGNITIVĂ APLICATĂ
&
UNIVERSITATEA DIN SALAMANCA
DEPARTAMENTUL DE PSIHOLOGIE SOCIALĂ ȘI ANTROPOLOGIE
ȘCOALA DOCTORALĂ *STUDII SALAMANTINI***

**Minciuna Integrată în Comunicare, de la Interacțiunile Zilnice la
Interviul Investigativ: Factori Individuali și Contextuali**

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

AUTOR: Drd. Simina-Alexandra Cacuci

**COORDONATORI ȘTIINȚIFICI: Profesor univ. dr. habil. Laura Visu-Petra (UBB)
Conf. univ. dr. Jaume Masip, Ph.D. (USAL)**

**CLUJ-NAPOCA
2026**

CUPRINS

MULȚUMIRI.....	5
CAPITOLUL 1. CADRUL TEORETIC	7
1.1. Introducere și Motivație	7
1.2. Relevanța Cercetării	8
1.3. Comportamentul Simulat	10
1.3.1. Teorii ale Comunicării Nesincere	11
1.3.2. Planificare, Credibilitate, Consecințe	13
1.3.3. Strategii de a minți.....	13
1.4. Factori Individuali	14
1.4.3. Atitudini față de Minciună.....	14
1.4.5. Minciuni Orientate spre Sine și spre Ceilalți.....	16
1.5. Considerații Contextuale.....	16
1.5.1. Comunicarea Față în Față și Medii Interpuse.....	16
1.5.2. Caracteristici Interpersonale	16
1.5.3. Oportunități Situaționale.....	17
1.5.4. Diferențe Culturale	17
1.6. Un Model Integrativ	17
CAPITOLUL 2. OBIECTIVELE CERCETĂRII ȘI METODOLOGIA GENERALĂ.....	19
2.1. Obiective Teoretice.....	19
2.2. Obiective Metodologice	20
CAPITOLUL 3. CONTRIBUȚII ORIGINALE DE CERCETARE	22
3.1. Studiul 1. O analiză de tip scoping review a cercetărilor privind minciuna încorporată ...	22
3.1.1. Introducere.....	22
3.1.2. Strategia de Căutare.....	24
3.1.3. Rezultate și Discuții.....	24
3.2. Studiul 2A. Comunicarea Sinceră și Nesinceră în Contexte Cotidiene	27
3.2.1. Introducere.....	27
3.2.2. Metodă.....	28
3.2.3. Rezultate și Discuții.....	29
3.3. Studiul 2B. Trăsăturile de Personalitate și Atitudinile Față de Minciună în Relație cu Măsurătorile Interacțiunilor Nesincere Zilnice	31
3.3.1. Introducere.....	31

3.3.2. Studiul de Față.....	31
3.3.3. Metodă.....	32
3.3.4. Rezultate și Discuții.....	34
3.4. Studiul 3. Trăsăturile de Personalitate, Atitudinile Față de Minciună și Raportările din Jurnalul Zilnic într-un Eșantion de Adolescenți Români	37
3.4.1. Introducere.....	37
3.4.2. Studiul de Față.....	38
3.4.3. Metodă.....	39
3.4.4. Rezultate și Discuții.....	41
3.5. Studiul 4. Un Studiu Calitativ Bazat pe Metoda Jurnalului Zilnic al Interacțiunilor Sincere, Nesincere și Mixte.....	42
3.5.1. Introducere.....	42
3.5.2. Metodă.....	43
3.5.3. Rezultate și Discuții.....	45
3.6. Studiul 5. Percepția Forțelor de Ordine din România asupra Strategiilor de Audiare, a Indicatorilor Minciunii și a Suspiciunii în Interogatoriu.....	48
3.6.1. Introducere.....	48
3.6.2. Metodă.....	49
3.6.3. Rezultate și Discuții.....	50
3.7. Studiul 6A. Detectarea Minciunii Folosind o Tehnică de Segmentare Temporală în Intervievarea la Distanță versus Față în Față	53
3.7.1. Introducere.....	53
3.7.2. Studiul de Față.....	53
3.7.3. Metodă.....	54
3.7.4. Rezultate și Discuții.....	56
3.8. Studiul 6B. Strategii utilizate pentru a Minți în Contextul unui Interviu și Relația Lor cu Trăsăturile de Personalitate	58
3.8.1. Introducere.....	58
3.8.2. Studiul de Față.....	59
3.8.3. Rezultate și Discuții.....	61
3.9. Studiul 7. O Analiză Teoretică a Perspectivei Interculturale Asupra Analizei de Conținut Bazate pe Criterii.....	62
3.9.1. Introducere.....	62
3.9.2. Provocări Actuale	64

3.9.3. Recomandări pentru Cercetări și Practici CBCA Viitoare dintr-o Perspectivă Interculturală.....	64
CAPITOLUL 4. CONCLUZII ȘI DISCUȚII GENERALE	67
4.1. Limite și direcții viitoare de cercetare.....	73
REFERENCES.....	75

Cuvinte-cheie: informații nesincere încorporate, factori individuali și contextuali, metoda jurnalului zilnic, interviuare investigativă

MULȚUMIRI

În primul rând, doresc să îmi exprim recunoștința față de coordonatorii mei, prof. univ. dr. Laura Visu-Petra și conf. univ. dr. Jaume Masip, al căror sprijin susținut și îndrumare au făcut posibilă realizarea acestei lucrări. Le sunt recunoscătoare pentru bunăvoința cu care mi-au împărtășit cunoștințele, timpul și expertiza dumnealor pe parcurs. Îndrumarea dumneavoastră atentă nu numai că a fost esențială în scrierea lucrării, dar m-a învățat să adopt o perspectivă riguroasă, să pun întrebări adecvate în cercetare și să privesc mai în profunzime provocările pe care a trebuit să le depășesc de-a lungul anilor. Mi-ați oferit răbdare, sprijin și încurajare, chiar și atunci când nu credeam în mine, și m-ați ajutat să merg mai departe atunci când acest lucru părea dificil. Sunt profund recunoscătoare că v-am avut ca mentori în această călătorie. Vă mulțumesc!

Doresc, de asemenea, să le mulțumesc membrilor extraordinarei rețele de colaboratori cu care am avut onoarea de a lucra de-a lungul anilor. Îi mulțumesc prof. univ. dr. Kim Serota pentru că și-a împărtășit cunoștințele și pentru contribuția sa neprețuită la studiile bazate pe metoda jurnalului zilnic. Îi mulțumesc, de asemenea, Profesorului Emerit Ray Bull pentru că a văzut potențialul manuscrisului despre CBCA și pentru amabilitatea de a ni se alătura primei noastre analize teoretice privind aplicabilitatea interculturală a acestei metode. Îi sunt recunoscătoare și pentru că ne-a făcut cunoștință cu asist. univ. dr. Ching-Yu Huang, a cărei contribuție a fost esențială în acest proiect! Îi mulțumesc conf. univ. dr. Cody Porter pentru implicarea dumneaei în studiul privind interviuarea investigativă și pentru sprijinul substanțial acordat în trainingul pentru codarea datelor. A fost o oportunitate să îl avem alături în proiectul de interviuare pe conf. univ. dr. Mircea Zloteanu, a cărui contribuție remarcabilă la analiza datelor a fost esențială. Doresc să îi mulțumesc și lect univ. dr. George Visu, al cărui sprijin și feedback de-a lungul anilor au dus proiectele noastre mai departe. A fost un privilegiu extraordinar să pot colabora cu fiecare în parte!

Sunt profund recunoscătoare comisiei mele de îndrumare pentru feedbackul și sprijinul oferite de-a lungul anilor. Doresc să le mulțumesc prof. univ. dr. Andrei Miu, prof. univ. dr. Petru Curșeu și conf. univ. dr. Lavinia Cheie pentru îndrumarea dumnealor pe parcursul acestor ani.

În continuare, doresc să le mulțumesc minunatelor mele colege din laboratorul RIDDLE, pe care am avut norocul incredibil de a le cunoaște și cu care am avut șansa de a lucra: asist. univ. dr. Narcisa Prodan; dr. Monica Buta; dr. Liliana Hurezan; dr. Andreea Turi; dr. Mara Moldoveanu; drd. Lexi Bulbuc; drd. Daria Solescu; drd. Noemi Magyarossy.

Se spune că este nevoie de o întreagă comunitate pentru a face lucrurile să se întâmple, dar eu am descoperit că a fost vorba de un grup minunat de oameni, a căror dedicare, abordare metodică și atenție la detalii s-au dovedit esențiale în derularea diferitelor proiecte. Doresc să le mulțumesc tuturor asistenților de cercetare, voluntarilor și masteranzilor din laboratorul RIDDLE cu care am avut ocazia să lucrez împreună în diverse proiecte.

Doresc să le mulțumesc familiei și celor apropiați pentru tot, de la simplul fapt de a fi fost alături de mine atunci când lucrurile păreau dificile, până la sprijinul neobosit și necondiționat pe care mi l-au arătat pe tot parcursul acestor ani. Sunt recunoscătoare că i-am avut alături pe părinții, bunicii și nașii mei. Doresc să îi mulțumesc lui David, al cărui sprijin și ale cărui încurajări au făcut toți acești ani mai ușori. Le sunt, desigur, recunoscătoare prietenilor mei, psiholog Renata Szekely, psiholog Alana Balteș și dr. Sergiu Juca, care înțeleg complexitatea și natura multifacetată a acestui demers de cercetare. Le sunt recunoscătoare prietenilor mei Nico Poenar, Alex Pavîlcu, Diana Dumitrache și drd. Diana Condrea pentru sprijinul și implicarea lor activă în studiul privind interviul investigativ.

Nu în cele din urmă, doresc să îmi exprim sincera recunoștință față de toți participanții care și-au oferit voluntar timpul și au contribuit la această cercetare.

CAPITOLUL 1. CADRUL TEORETIC

1.1. Introducere și Motivație

Comunicarea nesinceră nu se produce în vid; aceasta se află la confluența dintre diferențele individuale și factorii contextuali. Prima categorie, *diferențele individuale*, se referă la factori precum trăsăturile de personalitate (întunecate și luminoase), atitudinile față de minciună și motivațiile care modelează comportamentul simulat. Cercetările au arătat că niveluri mai ridicate ale *trăsăturilor întunecate de personalitate* prezic o implicare crescută în comportamente antisociale, precum mințitul și trișatul (Forsyth și colab., 2021; Jones & Paulhus, 2017), în timp ce scorurile mai ridicate la așa-numitele *trăsături luminoase* (adică scala Onestitate-Umilință a modelului HEXACO) tind să aibă efectul opus (Markowitz & Levine, 2021). O *atitudine pozitivă față de minciună*, în special față de minciunile prosociale, este asociată cu niveluri mai ridicate de implicare în comportamente simulate (Buta și colab., 2020; Buta și colab., 2022). Oamenii sunt *motivați să mintă pentru diferite motive*: să obțină beneficii morale sau materiale, sau să evite potențiale pedepse. O clasificare generală se bazează pe *beneficiarul* acestor minciuni: *sinele sau ceilalți* (DePaulo și colab., 1996).

A doua categorie, **factorii contextuali**, poate fi clasificată în funcție de locul în care are loc comunicarea. Potrivit lui Applegate și Delia (1980, prezentat în Markowitz & Hancock, 2019), contextul poate varia dacă comunicarea are loc *față în față sau prin mijloace interpuse* (telefon, calculator, mesaje etc.) (DePaulo și colab., 1996; Hancock și colab., 2004; Whitty și colab., 2012). *Dinamica relațională* contează, de asemenea, întrucât indică cu cine și cât de des interacționează oamenii între ei (Cantarero și colab., 2018; DePaulo & Kashy, 1998). Este relevant și să se țină cont dacă interacțiunea are loc într-un *cadru formal sau informal* (de ex., la secția de poliție sau acasă). *Motivul comunicării* contează (de ex., relatarea unei povești între prieteni sau oferirea unei declarații la poliție), dar la fel de important este și *contextul cultural* în care are loc interacțiunea.

Conform teoriei adevărului implicit (*truth-default theory*, TDT; Levine, 2014; 2019), oamenii sunt în general sinceri în interacțiunile lor și mint doar atunci când a spune adevărul ar fi în detrimentul obiectivelor lor de comunicare. De regulă, oamenii nu fac eforturi pentru a crea un întreg discurs nesincer; mai degrabă, ei integrează atât informații adevărate cât și neadevărate în comunicarea zilnică (McCornack, 1992; Morrison & McCornack, 2026). Majoritatea domeniului cercetării comportamentului simulat folosește o abordare dihotomică în studierea adevărului și a minciunilor, în special în contexte de interviu. *Încorporarea minciunilor (embedded lies)* într-o relatare altfel sinceră este considerată o strategie de a minți și este adesea folosită ca verificare a manipulării experimentale (*manipulation check*), pentru a se asigura că participanții au urmat instrucțiunile experimentatorului (Cacuci & Visu-Petra, 2026). Cercetarea în domeniul comunicării își derivă majoritatea rezultatelor din cercetări calitative asupra interacțiunilor sociale cu persoane apropiate. Aceste direcții de cercetare divergente au fost deja recunoscute (Morrison & McCornack, 2026), dar este nevoie de mai multe studii pentru a le reconcilia.

1.2. Relevanța Cercetării

Pornind de la considerațiile teoretice și metodologice anterioare, teza de față se concentrează asupra (a) interacțiunilor zilnice și (b) contextelor de interviu, luând în considerare diferențele intra- și interindividuale legate de aspectele cantitative și calitative ale comunicării în diferite grupe de vârstă și medii profesionale. În timp ce mai multe studii **oferă perspective noi**, altele **includ o componentă de replicare** care vizează explicit evaluarea replicabilității rezultatelor anterioare.

Majoritatea cercetărilor anterioare s-au concentrat asupra unor subgrupuri de *trăsături întunecate de personalitate*, precum Triada Întunecată (machiavelism, narcisism, psihopatie) sau Tetrada Întunecată (la care s-a adăugat sadismul) (vezi Turi și colab., 2022 pentru o prezentare generală). Mai recent, cercetătorii au propus un „*nucleu întunecat al personalității*” subiacent,

care favorizează comportamentele antisociale orientate spre câștig personal, având o preocupare scăzută față de bunăstarea celorlalți (Moshagen și colab., 2018). De asemenea, a apărut *o nouă conceptualizare a Triadei Luminoase* (Kaufman și colab., 2019). Până în prezent, nu au fost realizate comparații între cele două constructe.

Având în vedere că cercetările care compară **comunicarea nesinceră între diferite medii** în viața de zi cu zi au inclus diferite tehnologii, dependente de perioada în care au fost derulate studiile (de ex., Hancock și colab., 2004; Markowitz, 2022; Whitty și colab., 2012), sunt necesare informații mai recente pentru a evalua potențialele diferențe în modul în care oamenii mint față în față versus prin medii interpușe (*interposed media*). În plus, deși promițătoare, **interviarea suspectilor la distanță** (*remote settings*) rămâne insuficient cercetată.

Alți factori legați de context, precum *caracteristicile interpersonale ale partenerului de comunicare* (familiaritate, frecvența interacțiunii), pot influența decizia oamenilor de a minți. Sunt necesare cercetări suplimentare pentru a înțelege mai bine aceste dinamici, în care frecvența interacțiunilor ar putea prezice mai bine comportamentul nesincer decât tipul relației cu interlocutorul (Sanchez și colab., 2021).

În contextele de audiere, oportunitățile situaționale legate de **strategiile de interviare** pot influența, de asemenea, minciuna. La intersecția dintre **trăsăturile individuale și contextul de interviare**, majoritatea studiilor anterioare privind convingerile și atitudinile forțelor de ordine față de audiere și indicatorii comportamentului simulat au fost realizate în țări occidentale, educate, industrializate, bogate și democratice. Există puține studii privitoare la percepțiile forțelor de ordine din Europa de Est asupra acestor subiecte. În contextele de audiere, ce contează este conținutul informației comunicate, iar cercetările anterioare au arătat că indicatorii verbali ai

minciunii pot fi folosiți în mod fiabil pentru detectarea informațiilor nesincere (Bond & DePaulo, 2006; Hartwig & Bond Jr., 2014).

În cele din urmă, importanța **contextului cultural și etnic** este adesea minimizată de tehnicile de evaluare a validității declarațiilor, precum Analiza de Conținut Bazată pe Criterii (CBCA, Undeutsch, 1989) (Davies, 1994; Godoy-Cervera & Higuera, 2005). Sunt necesare mai multe cercetări pentru a investiga potențialele provocări ale utilizării acestor tehnici în diferite culturi atunci când se evaluează declarațiile copiilor.

1.3. Comportamentul Simulat

Reprezintă o **încercare deliberată**, ceea ce înseamnă că oamenii se angajează în aceste comportamente chiar dacă nu au mereu succes în încercările lor (Masip și colab., 2004; Vrij, 2008). În al doilea rând, **strategiile de a minți** pot varia, de la cele subtile și nuanțate (*ascunse*) până la cele flagrante (*deschise*) (Stokke, 2018). Se poate susține că utilizarea minciunilor încorporate (*embedded lies*) într-o relatare altfel sinceră poate fi, de asemenea, o strategie ascunsă de a induce în eroare. **Ceea ce se spune** atunci când se minte poate varia în funcție de obiectivele emițătorului (de ex., dacă accentul este pus pe detalii factuale sau emoționale). Comportamentul simulat poate fi **realizat prin mijloace verbale sau nonverbale** (Masip și colab., 2004). Acuratețea indicatorilor verbali și nonverbali în detectarea minciunii a fost cercetată extensiv de-a lungul timpului și există dovezi solide că indicatorii nonverbali au o validitate scăzută, în timp ce indicatorii verbali pot fi folosiți cu încredere pentru a diferenția între declarațiile sincere și cele nesincere (Bond & DePaulo, 2006; Hartwig & Bond Jr., 2014). În cele din urmă, minciuna poate fi folosită pentru a crea ă la interlocutor o convingere falsă sau pentru a menține una preexistentă (Masip și colab., 2004).

1.3.1. Teorii ale Comunicării Nesincere

Maximele lui Grice și Metafora Robinetului (Markowitz, 2020)

În Teoria Implicaturii Conversaționale (1975), Paul Grice a propus patru Principii Cooperative (sau Maxime), care sunt probabil legate intrinsec de comunicarea eficientă. În primul rând, *Maxima Cantității* presupune că mesajul este informativ, dar și concis. În al doilea rând, *Maxima Calității* se referă la valoarea de adevăr a conținutului, afirmând că informația ar trebui să fie adevărată (adică ceea ce spui este ceea ce crezi cu adevărat). A treia este *Maxima Relației* și subliniază că informația ar trebui să fie relevantă și concisă. În cele din urmă, *Maxima Manierei* reflectă modul clar și ordonat în care ar trebui transmisă informația. Astfel, Markowitz (2020) transpune aceste maxime în „metafora robinetului” (*the faucet metaphor*), indicând că, asemenea apei care trece printr-un robinet, informația poate varia în funcție de (a) cantitate, (b) calitate, (c) relație și (d) manieră. Conform metaforei, *cantitatea* se referă la **volumul de informații** oferite. Trecând la *calitatea* informației, care se referă la veridicitatea acesteia, aceasta poate fi comparată cu temperatura apei. Potrivit lui Markowitz (2020), discursul sincer ar simboliza apa rece, în timp ce apa fierbinte reprezintă minciuna. IMT (McCornack, 1992) indică faptul că informația este rareori compusă din „adevăruri pure sau minciuni pure” (*bald-lies and bald-faced truths*), ci mai degrabă că adevărurile și minciunile coexistă în discursul obișnuit. Aceste **grade ale comportamentului simulat** sunt cunoscute în general sub denumirea de „minciuni încorporate” (*embedded lies*) (Markowitz, 2024; Loconte & Kleinberg, 2025).

În al treilea rând, *relația* informației cu subiectul în discuție: apa, asemenea comunicării, poate fi imaginată ca fiind limpede (sinceră) sau tulbure (amestecată cu informații nesincere). În cele din urmă, modul în care este transmisă informația ține de *maniera* comunicării. Aceasta poate fi concentrată (jet laminar) sau difuză (aerată sau pulverizată) (Markowitz, 2020), indicând **strategiile** folosite pentru a transmite un mesaj nesincer.

Teoria Manipulării Informației (McCornack, 1992)

Principiile de bază ale Teoriei Manipulării Informației (*Information Manipulation Theory*, IMT; McCornack, 1992; McCornack și colab., 1992) presupun că, în loc să fie în întregime sinceră (adevăruri integrale) sau nesinceră (minciuni integrale), majoritatea comunicării cotidiene cuprinde nuanțe ale ambelor. Astfel, în interacțiunile lor zilnice, oamenii manipulează informația în moduri aproape nelimitate, alterând subtil adevărul. Pornind de la constatările inițiale, versiunea actualizată a Teoriei Manipulării Informației (IMT2, McCornack și colab., 2014) propune că oamenii își adaptează discursul pe loc, în funcție de nevoile conversaționale imediate, în loc să își planifice din timp mesajele.

Teoria Adevărului Implicit (Levine, 2014)

A doua teorie este **teoria adevărului implicit** (*truth-default theory*, TDT; Levine, 2014; 2019), care presupune că majoritatea oamenilor sunt în general sinceri în viața lor de zi cu zi. Deoarece oamenii spun în general puține minciuni într-o zi, distribuția minciunilor urmează o distribuție asimetrică, având o alungire pozitivă (Serota și colab., 2010). TDT, similar cu IMT, presupune că oamenii sunt orientați în mod natural către interacțiuni sincere, iar minciuna apare doar atunci când un anumit obiectiv nu poate fi atins prin oferirea de informații sincere. Astfel, oamenii vor fi, la rândul lor, mai înclinați să presupună că și ceilalți sunt sinceri. Această tendință a fost denumită „prejudecata adevărului” (*truth bias*), cercetările arătând că oamenii au avut mai mult succes în identificarea corectă declarațiilor adevărate (61%) decât a minciunilor (47%) (Bond & DePaulo, 2006). Totuși, alte studii au constatat că anumite grupuri profesionale, precum polițiștii, pot manifesta tendința opusă, fiind mai înclinate să presupună că ceilalți mint („prejudecata minciunii”, *lie bias*) (Meissner & Kassin, 2002).

Modelul Organizării Contextuale a Limbajului și Minciunii (Markowitz & Hancock, 2019)

Ultima paradigmă relevantă pentru această teză este **Organizarea Contextuală a Limbajului și Minciunii** (*Contextual Organization of Language and Deception*, COLD; Markowitz & Hancock, 2019; 2022; Markowitz și colab., 2023). Prima componentă se referă la *dinamicile psihologice*, abordând fundamentele emoționale și cognitive ale comportamentului simulat. A doua categorie ține de *obiectivele pragmatice*, care sunt legate de motivațiile de a minți (de ex., din interes propriu, în beneficiul celorlalți sau pentru a crea sau menține o convingere falsă în interlocutor). Ultima categorie, *convențiile de gen*, arată că limbajul folosit în comunicarea nesincera este legat de contexte specifice, urmând regulile explicite sau implicite ale unui anumit context.

1.3.2. Planificare, Credibilitate, Consecințe

IMT și TDT presupun că oamenii sunt, în general, spontani în relațiile lor nesincere (Levine, 2019; McCornack și colab., 2014; Serota și colab., 2022); astfel, se investește puțină planificare sau puțin efort în actul de a minți. Studiile confirmă o anumită variație în funcție de mediul de comunicare (Whitty și colab., 2012). Un alt aspect relevant legat de minciună este *cât de convingători cred oamenii că sunt*. Există o tendință accentuată a oamenilor de a-și supraestima abilitățile de a minți (DePaulo și colab., 1996; Elaad, 2019) și de a se considera mai buni decât ceilalți în construirea unor minciuni credibile (Zhang & Baryshevtsev, 2025). O altă considerație privește consecințele percepute ale descoperirii minciunii. Întrucât majoritatea minciunilor zilnice apar în situații cu miză redusă, oamenii își consideră adesea minciunile *lipsite de consecințe* (DePaulo și colab., 1996; Serota și colab., 2022; Whitty și colab., 2012).

1.3.3. Strategii de a minți

Există multe clasificări diferite ale strategiilor de a minți: deschise sau ascunse, *minciuni directe*, *exagerări* (sau distorsiuni), *minciuni încorporate*, și *omisiuni* (sau minciuni subtile)

(Stokke, 2018; Leal și colab., 2020). Majoritatea acestor strategii pot fi puse în corespondență cu maximele comunicării lui Grice, întrucât se referă la modurile în care adevărurile și minciunile se împletesc în interacțiunile sociale.

1.4. Factori Individuali

1.4.1. Trăsături Întunecate de Personalitate

Majoritatea cercetărilor de până acum s-au concentrat asupra așa-numitelor trăsături întunecate (sau aversive) de personalitate, în principal machiavelismul, narcisismul, psihopatia și sadismul. O abordare mai recentă s-a concentrat asupra nucleului comun subiacent al acestor trăsături, „factorul întunecat” al personalității (Moshagen și colab., 2018). Acesta cuprinde 12 trăsături, legate de maximizarea câștigului personal prin angajarea în comportamente care îi pot afecta negativ pe ceilalți.

1.4.2. Trăsături Luminoase de Personalitate

În timp ce majoritatea cercetărilor subliniază în mod repetat caracterul aversiv al unor trăsăturide personalitate, o abordare mai recentă este legată de Triada Luminoasă a personalității (Kaufman și colab., 2019), considerată a surprinde trăsăturile întâlnite la persoanele cu niveluri ridicate de bunăvoință și compasiune. Astfel, sunt incluse trei dimensiuni: Credința în Umanitate (*Faith in Humanity*), Umanismul (*Humanism*) și Kantianismul. Până în prezent, doar două studii (Loconte & Kleinberg, 2025; Makowski și colab., 2023) au investigat relația dintre aceste trăsături și comportamentul simulat, dar rezultatele lor au fost neconcludente.

1.4.3. Atitudini față de Minciună

Există o asociere pozitivă semnificativă și replicabilă între acceptabilitatea minciunii și frecvența minciunii (Dykstra și colab., 2024; McEvoy, 2021; Oliveira & Levine, 2008; Yarbrough & Hart, 2025). Câteva studii au constatat că persoanele cu scoruri mai ridicate pe scalele trăsăturilor întunecate au raportat o eficacitate autopercepută mai ridicată atunci când mint

(Semrad și colab., 2019; Wright și colab., 2015, dar vezi și Hare și colab., 1989), însă această relație nu este întotdeauna directă.

Abordări mai recente propun un nucleu de atitudini și comportamente asociate cu minciuna, prin măsurarea minciunii dispoziționale (Makowski și colab., 2023). Aceasta constituie o măsurătoare compozită a abilității raportate de a minți cu succes (*Abilitate*), a tendinței auto-raportate de a minți (*Frecvență*), a atitudinii negative față de minciună, bazată pe factori interni, precum valorile morale (*Perspectivă negativă asupra minciunii*), și a recunoașterii faptului că minciuna depinde de context (*Contextualitate*).

La rândul lor, forțele de ordine au convingeri despre comportamentul simulat, dar acestea sunt legate de modul în care aceasta poate fi detectată în timpul interacțiunilor cu suspecții. Tendința generală prezentată în literatură este că majoritatea practicienilor consideră în continuare indicatorii nonverbalii relevanți pentru a stabili dacă cineva minte (Bogaard și colab., 2014; Kassin și colab., 2007).

1.4.4. Atitudini Față de Intervievare și Suspiciunea în Interogatoriu

Mai multe studii de amploare (Kassin și colab., 2007; Brimbal și colab., 2024; Schell-Leugers și colab., 2026) au examinat percepțiile polițiștilor asupra audierii suspecților. S-a observat o tranziție încurajatoare de la abordările confrunționale la tactici etice, orientate spre colectarea de informații.

Un alt factor îl reprezintă potențialele prejudecăți ale polițiștilor, precum tendința de a judeca declarațiile ca fiind mincinoase, denumită în mod obișnuit prejudecata minciunii (*lie bias*) (Meissner & Kassin, 2002).

1.4.5. Minciuni Orientate spre Sine și spre Ceilalți

În concordanță cu asumpțiile TDT, minciuna apare cel mai adesea atunci când a spune adevărul ar putea fi în detrimentul propriilor obiective (Levine, 2019). Totuși, oamenii pot minți pentru a se proteja sau pentru a evita potențiale pedepse. Trăsăturile întunecate, de exemplu, prezintă o asociere pozitivă cu minciunile în beneficiul propriu (Jonason și colab., 2014; Serota și colab., 2024; Yarbrough & Hart, 2025). Pe de altă parte, minciuna poate fi folosită și pentru a-i proteja pe ceilalți. Minciunile altruiste pot fi mai frecvente în relațiile apropiate decât în cele îndepărtate (Kashy & DePaulo, 1996; Vrij și colab., 2010; Whitty și colab., 2012).

1.5. Considerații Contextuale

1.5.1. Comunicarea Față în Față și Medii Interpuse

Modul în care oamenii spun adevărul sau mint prin diverse medii de comunicare a reprezentat un subiect relevant pentru cercetările ultimelor decenii (DePaulo și colab., 1996; Hancock și colab., 2004; George & Carlson, 2005; Markowitz, 2022; Vrij și colab., 2010; Whitty & Carville, 2008; 2012). Există două criterii generale luate în considerare atunci când se compară mediile. Anume, dacă acestea sunt **directe** (de ex., față în față) sau **mediate/interpuse** (de ex., telefon, mesagerie instantanee, SMS). Astfel, au fost propuse mai multe teorii concurente pentru a explica aceste preferințe pentru anumite medii: *modelul bazat pe caracteristici*, *teoria distanței sociale* și *teoria bogăției mediului*.

1.5.2. Caracteristici Interpersonale

Tendința și motivația oamenilor de a minți pot depinde de **cât de apropiați sunt** de partenerul de conversație. Mai multe studii indică faptul că oamenii tind să evite să-i mintă pe cei din familie sau pe prietenii apropiați (DePaulo și colab., 1996; DePaulo & Kashy, 1998; Vrij și colab., 2010). Mai recent, Sánchez et al. (2021) au sugerat că apropierea relațională și

oportunitatea de interacțiune s-ar putea să fi fost corelate în cercetările anterioare, explicând astfel asocierea negativă semnificativă cu frecvența minciunii (DePaulo și colab., 1996).

1.5.3. Oportunități Situaționale

Scopul unui interviu investigativ eficient este să se stabilească ce s-a întâmplat; se presupune adesea că persoanele sincere sunt pregătite și vor oferi o relatare clară și detaliată de la prima încercare. O strategie care pare promițătoare în a încuraja persoanele sincere să își amintească informații mai detaliate, în special despre evenimentele centrale, este Abordarea Interviului Segmentat (Deeb și colab., 2025).

1.5.4. Diferențe Culturale

Nu în ultimul rând, factorul cultural este relevant în cercetare, deoarece normele și valorile sociale pot modela modul în care oamenii își urmăresc obiectivele comunicaționale (Tabata & Vrij, 2023). Deși majoritatea studiilor privind indicatorii minciunii și metodele de evaluare a adevărului au fost realizate în principal în țări occidentale, educate, industrializate, bogate și democratice, este esențial să se ia în considerare modul în care cultura poate influența declarațiile verbale ale unei persoane.

1.6. Un Model Integrativ

Lucrarea de față se concentrează asupra interacțiunii dintre diferențele individuale și factorii contextuali în evaluarea conținutului simulat, pornind de la teoriile anterioare ale minciunii (IMT, McCornack, 1992; TDT, Levine, 2014; 2019) și încorporând mai multe dintre principiile modelului COLD (Markowitz & Hancock, 2019; Markowitz și colab., 2023). Figura 1 prezintă modelul de lucru propus și principalii factori investigați.



Figura 1. Schema modelului de lucru propus în teza de față

CAPITOLUL 2. OBIECTIVELE CERCETĂRII ȘI METODOLOGIA GENERALĂ

2.1. Obiective Teoretice

Obiectivul 1 - sinteza literaturii existente (*scoping review*) și dezvoltarea unei înțelegeri mai clare a modului în care cercetarea privind minciuna investigativă explorează adevărurile, minciunile și **minciuna încorporată** în contexte investigative.

Obiectivul 2 - abordarea nu doar a minciunilor cotidiene, ci și a modului în care interacțiunile sincere au loc zilnic, prin investigarea: (a) **coexistenței adevărilor și minciunilor** în contexte zilnice, (b) modului în care **mediul de interacțiune** (față în față vs. interpus) influențează adevărurile și minciunile, (c) modului în care **tipul relației** (apropiată vs. distantă) și frecvența interacțiunii dintre participanți influențează apariția minciunii și (d) modului în care mai multe **aspecte pragmatice suplimentare ale comunicării** se raportează la interacțiunile zilnice sincere sau nesincere.

Obiectivul 3 - examinarea **trăsăturilor de personalitate** (întunecate și luminoase), precum și a **atitudinilor și percepțiilor individuale față de minciună**, și a impactului acestora asupra **motivației de a minți, credibilității, gradului de planificare și mediului de comunicare**. În plus, explorarea relației dintre **minciuna încorporată și trăsăturile de personalitate**.

Obiectivul 4 – examinarea caracteristicilor **interacțiunilor sincere și nesincere** în contexte cotidiene, luând în considerare și **minciunile încorporate, într-o populație de adolescenți**. Ulterior, evaluarea relației dintre **trăsăturile luminoase, trăsăturile tip *callous-unemotional* și frecvența minciunii**.

Obiectivul 5 – extinderea constatărilor anterioare privind conținutul interacțiunilor cotidiene ale adulților (DePaulo și colab., 1996) prin **cartografierea nu doar a informațiilor nesincere**

oferite, ci **și a celor sincere și a minciunilor încorporate**, ținând cont de (a) conținutul și (b) referentul mesajului.

Obiectivul 6 – explorarea **atitudinilor forțelor de ordine din România** față de (a) **tacticile de audiere** și (b) **indicatorii nonverbal și verbal** ai minciunii, analizând totodată **suspiciunea în interogatoriu**.

Obiectivul 7 - investigarea diferențelor dintre declarațiile sincere și nesincere în timpul interviurilor, cu accent pe **contextele față în față versus la distanță**, în ceea ce privește cantitatea de detalii oferite într-un interviu simulat cu un suspect. Studiul a examinat, de asemenea, **eficacitatea abordării prin segmentare temporală comparativ cu strategia reamintirii libere** în generarea de relatări detaliate și în detectarea indicatorilor minciunii.

Obiectivul 8 – explorarea măsurii în care **trăsăturile de personalitate** (întunecate și luminoase) influențează modul în care participanții folosesc **strategiile de a minți** în timpul unui interviu investigativ simulat.

Obiectivul 9 – oferirea **unei priviri de ansamblu asupra literaturii** privind **impactul factorilor culturali și etnici** asupra Analizei de Conținut Bazate pe Criterii.

2.2. Obiective Metodologice

Obiectivul 1 – adaptarea **Formularului de Interacțiune Socială și Minciună** (SIDF, DePaulo și colab., 1996) și a include **o măsurătoare a „gradului de nesinceritate”** atât în eșantioane de **adulți, cât și de adolescenți**.

Obiectivul 2 – evaluarea modului **în care scala Triadei Luminoase** (Kaufman și colab., 2019) se raportează la comportamentul nesincer și a o compara cu Inventarul Factorului Întunecat (Moshagen și colab., 2018),

Obiectivul 3 - evaluarea **trăsăturilor dispoziționale de a minți** (Makowski și colab., 2023).

Obiectivul 4 - explorarea percepțiilor forțelor de ordine din România asupra tehnicilor de audiere, prin adaptarea chestionarului privind abordările ideale de interogare propus de Cleary și Bull (2019). În plus investigarea **percepției acestora asupra indicatorilor verbali și nonverbal ai minciunii**, prin adaptarea și extinderea chestionarului propus de Strömwall & Granhag (2003).

Obiectivul 5 – testarea utilității **tehnicii de segmentare temporală**, adaptată din Protocolul Institutului Național pentru Sănătatea Copilului și Dezvoltare Umană (NICHD) (Lamb și colab., 2008; Lamb și colab., 2011) privind încurajarea de a oferi detalii suplimentare în timpul unui interviu simulat cu suspecți.

CAPITOLUL 3. CONTRIBUȚII ORIGINALE DE CERCETARE

3.1. Studiul 1. O analiză de tip scoping review a cercetărilor privind minciuna încorporată¹

3.1.1. Introducere

Cercetarea în domeniul comunicării propune o perspectivă consecventă și sistematică, din punct de vedere teoretic, asupra modului în care adevărurile și minciunile, în loc să fie exclusiv „adevăruri pure sau minciuni pure”, provin din aceeași sursă; astfel, ar avea sens să fie abordate ca atare (Morrison & McCornack, 2026; McCornack și colab., 2014; McCornack, 1992). Din perspectiva interviuării investigative, deși oamenii pot folosi minciuni în cadrul unei relatări altfel sincere pentru a părea credibili, acest subiect rămâne în mare măsură neglijat. Constatările preliminare ridică întrebări importante cu privire la strategiile eficiente atunci când oamenii mint.

Astfel, deși minciuna încorporată (*embedded lies*) apare frecvent, iar aceste informații mixte pot afecta capacitatea de a detecta cu acuratețe minciuna (Vrij și colab., 2008), lipsa cercetărilor asupra acestui fenomen trebuie remediată. Lucrarea de față își propune să exploreze stadiul actual al literaturii de specialitate care abordează adevărurile și minciunile încorporate în aceeași declarație, precum și potențialii factori individuali și contextuali asociați cu această strategie de a minți.

Depășirea Dihotomiei „Adevăruri vs. Minciuni”

Lucrarea de față utilizează definiția **sincerității**, conceptualizată ca reprezentând acele informații considerate autentice la momentul enunțării lor, referitoare la sentimente, emoții, gânduri și acțiuni, așa cum sunt percepute de comunicator. În continuare, definiția **minciunii** ca „încercarea deliberată, indiferent dacă reușită sau nu, de a ascunde, fabrica și/sau manipula în orice alt mod informații factuale și/sau emoționale, prin mijloace verbale și/sau nonverbale, pentru a

¹ Conținutul subcapitolului de față se suprapune cu publicația **Cacuci, S-A. & Visu-Petra, L.***(2026). A Scoping Review of the Literature on Embedded Truths and Lies in Investigative Research. *Cognition, Brain, Behavior: An Interdisciplinary Journal*. 30(1), 63-103. <https://doi.org/10.24193/cbb.2026.30.04>

crea sau menține în altul sau în alții o convingere pe care comunicatorul însuși o consideră falsă” (Masip și colab., 2004, p. 148). În cele din urmă, **încorporarea** (*embedding*) include elemente nesincere (sau sincere) într-o narațiune altfel sinceră (sau nesinceră) (Markowitz, 2024; Vrij și colab., 2008). Cercetarea în domeniul comunicării sugerează că, în loc să fie separate și imiscibile, adevărurile și minciunile pot coexista în cadrul unui singur mesaj (McCornack, 1992; Morrison și colab., 2020; Morrison & McCornack, 2026).

Criterii de Adevăr și Minciună în Cercetarea Investigativă

Deși nu există un „nas al lui Pinocchio” care să le spună fără echivoc experților că o persoană a mințit, s-a demonstrat că indicatorii verbali oferă rezultate mai precise decât cei nonverbali în detectarea minciunii (DePaulo și colab., 2003; Sporer & Schwandt, 2007; Vrij, 2008). Mai multe tehnici, precum *Analiza de Conținut Bazată pe Criterii* (CBCA; Undeutsch, 1989), *Abordarea Monitorizării Realității* (RM; Johnson & Raye, 1981), *Abordarea Verificabilității* (VA; Nahari și colab., 2014) sau *Percepția Încadrată în Context* (CEP; Nisin și colab., 2022), sunt folosite pentru a evalua veridicitatea conținuturilor verbale. Există, de asemenea, câțiva indicatori care ar apărea mai degrabă în relatările nesincere decât în cele sincere. De exemplu, există criteriile *cunoștințelor comune* (*common knowledge*, adică informații generale considerate ușor de oferit de oricine) și ale *auto-sabotării* (*self-hadicapping*, adică mențiuni sau justificări menite să explice de ce nu pot fi oferite anumite detalii) (Vrij și colab., 2021; vezi și Sporer & Masip, 2023 pentru o prezentare detaliată a altor criterii din diverse tehnici investigative).

În plus, tehnici specifice de interviu, precum Utilizarea Strategică a Dovezilor (SUE; Granhag & Hartwig, 2014; Vrij & Granhag, 2012), pot contribui la detectarea minciunii în timpul interviului investigativ. Realitatea este că, deși folosim în general conceptul de „indicatori ai minciunii”, majoritatea acestor indicatori abordează aspecte legate mai degrabă de spunerea

adevărului (DePaulo și colab., 2003). Întrucât comunicarea poate cuprinde atât informații sincere, cât și nesincere, este relevant să se evalueze modul în care aceste tehnici propuse disting între mesajele sincere, nesincere și „mixte”.

Strategii de a Minți

Când mint, oamenii folosesc numeroase strategii pentru a părea convingători (de ex., minciuni directe, omisiuni, exagerări) (Leal și colab., 2020) și rareori se bazează doar pe una singură. Având în vedere subiectul lucrării de față, accentul cade în mod specific pe strategiile „minciunii încorporate” și „rămânerii aproape de adevăr” (*stay close to the truth*). Ambele presupun că oamenii se vor baza pe informații autentice cât mai mult posibil, deoarece acest lucru este mai puțin solicitant cognitiv, mai ușor de reținut și, în general, mai plauzibil (Strömwall & Willén, 2011; Vrij și colab., 2012).

Lucrarea de față a urmat ghidul PRISMA (Liberati și colab., 2009).

3.1.2. Strategia de Căutare

Căutări în baze de date. Pentru această etapă, au fost efectuate mai multe căutări în următoarele baze de date electronice: Web of Science, PsycInfo, ScienceDirect și Google Scholar (primele 100 de rezultate). Următorii termeni au fost folosiți ca cuvinte de căutare: „embedded deception”, „embedded lies”, „embedded truths”, „stay close to the truth”, „deception strategies embedding”, „deception strategies stay close to the truth”. Căutarea a fost efectuată în 2025 și la începutul lunii ianuarie 2026 și a inclus toate articolele publicate în limba engleză până în decembrie 2025.

3.1.3. Rezultate și Discuții

Evaluarea Minciunii Încorporate în Contexte de Intervievare

Sinteza noastră indică faptul că cercetarea privind minciuna încorporată se împarte în două mari categorii, în funcție de modul în care a fost conceptualizată „încorporarea”. Pe de o parte,

doar câteva studii le-au instruit pe participanți să *folosească în mod explicit minciuni încorporate* în cadrul unei condiții experimentale. Totuși, a le cere participanților să își structureze narațiunile într-un anumit fel nu seamănă prea mult cu modul în care apar declarațiile în contexte reale. Câteva studii au făcut o schimbare importantă: le-au cerut participanților să mintă sau să spună adevărul, apoi să indice explicit dacă o afirmație a fost sinceră sau nesinceră. Aceste studii urmăresc să treacă dincolo de compararea unor categorii generale de detalii pentru a examina caracteristicile lingvistice ale fiecărui tip de discurs (Loconte & Kleinberg, 2025; Markowitz, 2024).

Pe de altă parte, majoritatea studiilor raportate le-au cerut participanților să își descrie, înainte sau după interviu, strategiile spontane folosite pentru a părea credibili. Cel mai adesea, „minciunile încorporate” și „rămânerea aproape de adevăr” s-au numărat printre primele opțiuni. O astfel de abordare se poate apropia mai mult de scenariile reale, în care, la momentul interviului, adevărul factual, obiectiv, este adesea necunoscut, la fel și strategia individuală folosită de suspecti pentru a părea credibili. Aceste constatări evidențiază faptul că declarațiile sunt foarte rar în întregime sincere și aproape niciodată în întregime nesincere.

Caracteristicile Minciunii Încorporate

O constatare importantă este că minciunile încorporate sunt cel mai adesea bazate pe evenimente trăite anterior, iar gradul lor de detaliere poate varia în funcție de informațiile adiacente. Conform raportărilor, în medie, o declarație nesinceră constă din două treimi informații sincere și o treime minciuni încorporate (Loconte & Kleinberg, 2025). Mai mult, crearea unei povești plauzibile prin combinarea elementelor sincere și nesincere necesită mai mult timp și este, conform studiilor, mai solicitantă cognitiv (Caso și colab., 2023). Nu în ultimul rând, cantitatea de informații sincere sau nesincere raportate în cadrul unei declarații nesincere a variat între studii în funcție de manipularea experimentală.

Diferențe Individuale Asociate cu Minciuna Încorporată

Doar două studii au evaluat în mod explicit factorii individuali și lingvistici asociați cu minciuna încorporată (Loconte & Kleinberg, 2025; Markowitz, 2024). Până în prezent, nu a fost identificată nicio relație clară între utilizarea minciunii încorporate și vreuna dintre aceste măsurători.

Detectarea Minciunii Încorporate

Unele studii sugerează că minciunile încorporate sunt mai asemănătoare cu adevărurile, ceea ce le face mai greu de evaluat, chiar și cu metode automatizate de detectare a minciunii (Loconte & Kleinberg, 2025). Alte date arată că, cel puțin într-o anumită măsură, indicatori verbali specifici, precum complicațiile, detaliile spațiale, temporale și verificabile, pot fi folosiți pentru a diferenția mai bine între categoriile de informații (Boskovic și colab., 2019; Deeb și colab., 2022; Harvey și colab., 2017; Verigin și colab., 2020, Verigin și colab., 2021). Totuși, strategiile actuale de evaluare a validității declarațiilor pot rata cu ușurință aceste nuanțe, fiind necesare studii suplimentare pentru a înțelege mai bine ce funcționează și care sunt mecanismele intrinseci.

3.2. Studiul 2A. Comunicarea Sinceră și Nesinceră în Contexte Cotidiene ²

3.2.1. Introducere

În interacțiunile de zi cu zi, oamenii pot manipula informația în moduri aproape nelimitate pentru a-și servi obiectivele de comunicare (McCornack, 1992; Morrison & McCornack, 2026). O direcție emergentă de cercetare a arătat că adevărul poate fi transmis și în declarații nesincere, detaliile exacte fiind folosite strategic pentru a spori credibilitatea sau pentru gestionarea impresiei (Markowitz, 2024).

Scopul acestei cercetări a fost de a explora nu doar minciunile cotidiene, ci și modul în care interacțiunile sincere se desfășoară pe parcursul zilei. Obiectivul nostru a fost să investigăm (a) modul în care adevărurile și minciunile coexistă în contexte zilnice, (b) modul în care mediul de interacțiune (față în față vs. interpus) influențează adevărurile și minciunile, (c) modul în care tipul relației cu interlocutorul (apropiată vs. distantă) și frecvența interacțiunii dintre participanți influențează frecvența minciunii și (d) modul în care mai multe aspecte pragmatice suplimentare ale comunicării se raportează la interacțiunile zilnice sincere sau nesincere.

Am formulat ipoteza conform căreia interacțiunile nesincere vor conține un amestec de informații nesincere și sincere (*Ipoteza 1*). Am explorat dacă oamenii mint mai mult, mai puțin sau la fel prin medii interpuse (de ex., e-mail, telefon, mesagerie instantanee) comparativ cu interacțiunile față în față (*Întrebarea de cercetare 1*). Am prezis că, în afara contextului de laborator, interacțiunile nesincere vor fi raportate ca fiind mai scurte comparativ cu cele sincere (*Ipoteza 2*). Am formulat ipoteza conform căreia numărul de minciuni va fi asociat pozitiv mai puternic cu frecvența interacțiunii decât cu apropierea relațională (*Ipoteza 3*). Ne-am așteptat ca oamenii să își evalueze minciunile ca fiind în beneficiul propriu mai des decât în beneficiul

² Conținutul acestui subcapitol se suprapune cu manuscrisul Cacuci, S.-A., Masip, J., Serota, K., & Visu-Petra, L. (2026, *under review*) Truth Be (Sometimes) Told. Truthful and Deceitful Communication in Everyday Contexts.

celorlalți (*Ipoteza 4*), deși ne-am așteptat și ca o mică parte de minciuni să fie altruiste. Am formulat ipoteza că minciunile planificate vor fi spuse în principal în medii interpuse și că va exista o asociere pozitivă între gradul de planificare și consecințele percepute ale descoperirii minciunii (*Ipoteza 5*). Am prezis că oamenii vor raporta că majoritatea minciunilor lor au fost crezute de partenerul (partenerii) de conversație (*Ipoteza 6*). Am prezis că majoritatea minciunilor vor fi triviale și lipsite de consecințe (*Ipoteza 7*). În cele din urmă, în concordanță cu Whitty et al. (2012), ne-am așteptat ca minciunile mai serioase să fie spuse în medii interpuse (*Ipoteza 8*).

3.2.2. Metodă

Participanți

Nouăzeci și patru de participanți dintr-un oraș universitar din România au fost recrutați și au completat un jurnal zilnic timp de 14 zile. Participanții care au oferit informații inconsecvente în șapte sau mai multe zile ($n = 8$) au fost excluși. Alți trei participanți au fost eliminați deoarece au eșuat repetat la itemii de control atențional (*attention checks*). Astfel, eșantionul final a inclus 83 de participanți (76 de gen feminin și 7 de gen masculin; $Mdn_{vârsta} = 23,0$, $SD = 9,80$, interval de vârstă = 18-65 de ani). O treime ($n = 27$) dintre participanți au fost studenți la nivel licență, iar două treimi ($n = 56$) au raportat că dețin cel puțin o diplomă de nivel licență. Aproape toți participanții, cu excepția a doi, au indicat că au cetățenie română; un participant a raportat dublă cetățenie, română și maghiară, iar un altul a raportat cetățenie maghiară. Jurnalul zilnic a fost completat în limba română.

Instrumente și Procedură

Am folosit o versiune adaptată a *Formularului de Interacțiune Socială și Minciună* al lui DePaulo et al. (1996). În fiecare zi, participanții au fost întrebați mai întâi câte interacțiuni au avut pe parcursul zilei și cât de sincere au fost aceste interacțiuni în general (de la 0 = *complet nesincere* la 10 = *complet sincere*). Apoi au fost întrebați dacă au avut cel puțin o interacțiune sinceră (*da/nu*);

dacă da, au fost rugați să se gândească la o interacțiune sinceră specifică din acea zi și să răspundă la mai multe întrebări privind acea interacțiune. În continuare, au fost întrebați dacă au avut cel puțin o interacțiune nesinceră și, dacă da, au fost rugați să se gândească la o interacțiune nesinceră specifică din acea zi și să răspundă la întrebări, raportându-se la acea interacțiune.

Întrebările specifice, atât pentru interacțiunile sincere, cât și pentru cele nsincere, au vizat (a) *mediul* prin care a avut loc interacțiunea (față în față, e-mail, telefon, mesaje text, apel video/videoconferință, rețele sociale, altele), (b) *durata* interacțiunii, (c) *numărul de participanți*, (d) *apropierea relațională* dintre participant și partenerul (partenerii) de conversație, (e) *cât de des interacționează participantul* cu partenerul de conversație, (f) *măsura în care participantul a fost avantajat sau dezavantajat* de informațiile oferite și (g) *măsura în care partenerul de conversație a fost avantajat sau dezavantajat* de informațiile oferite de participant. Adicional, exclusiv pentru interacțiunile nesincere, au fost puse și următoarele întrebări: (h) *cât de nesinceră* a fost interacțiunea; (i) *cât de planificată* a fost informația nesinceră; (j) *în ce măsură participantul crede* că a fost *crezut* de partenerul (partenerii) de conversație; și (k) *cât de serioase* ar fi consecințele dacă s-ar descoperi că informația a fost nesinceră. Am inclus, de asemenea, itemi de verificare ai atenției (adaptați după Huang și colab., 2015 și generați pe baza Oppenheimer și colab., 2009), care au fost afișați aleatoriu. Am exclus participanții care au omis o treime din totalul itemilor prezentați.

3.2.3. Rezultate și Discuții

Acest studiu a pornit de la cercetările anterioare bazate pe metoda jurnalului zilnic care au abordat frecvența minciunii, comunicarea prin multiple medii, dinamica relației dintre emițător și receptor și aspectele pragmatice ale comunicării. Principalele noastre constatări au confirmat rezultatele anterioare, reiterând că, într-adevăr, comunicarea cotidiană este în mare parte sinceră și că majoritatea minciunilor apar ca parte a unor interacțiuni predominant sincere. Majoritatea

interacțiunilor sincere au avut loc față în față, dar interacțiunile nesincere au apărut cu frecvență similară față în față și prin medii interpuse. Aceste interacțiuni nesincere au fost mai scurte, adresate unor persoane cu care respondentul interacționa des, spuse în beneficiul propriu neplanificate, scurte și cu miză mică. Atunci când minciunile au fost planificate, probabilitatea de a folosi medii interpuse a crescut. De asemenea, oamenii și-au perceput propriile minciuni ca fiind credibile.

3.3. Studiul 2B. Trăsăturile de Personalitate și Atitudinile Față de Minciună în Relație cu Măsurătorile Interacțiunilor Nesincere Zilnice³

3.3.1. Introducere

Studiul de față se concentrează asupra interacțiunii dintre factorii *individuali* (trăsături întunecate și luminoase de personalitate, atitudini față de minciună și credibilitate, beneficii percepute ale minciunii pentru sine și pentru ceilalți, precum și strategii de minciună) și cei *interindividuali sau contextuali* (medii de comunicare) în comunicarea sinceră și nesinceră. Interacțiunile și rezultatele au fost evaluate pe o perioadă de 2 săptămâni, folosind metoda jurnalului zilnic.

3.3.2. Studiul de Față

Am urmărit să investigăm trăsăturile de personalitate, precum și atitudinile și percepțiile individuale despre minciună, precum și impactul acestora asupra minciunilor zilnice pe o perioadă de 2 săptămâni. Examinând *caracteristicile de personalitate*, prima noastră întrebare de cercetare (*RQ1*) a abordat modul în care trăsăturile întunecate și luminoase de personalitate se raportează la măsurile dispoziționale ale minciunii. Concret, am formulat ipoteza că trăsăturile întunecate se vor asocia cu o abilitate autopercepută mai ridicată de a minți (*H1a confirmatorie*), cu o creștere a frecvenței minciunii (*H1b confirmatorie*), cu o atitudine mai puțin negativă față de minciună (*H1c confirmatorie*) și cu o înțelegere sporită a relevanței contextului în care are loc minciuna (*H1d exploratorie*). În ceea ce privește dimensiunile trăsăturilor luminoase, ne-am așteptat ca acestea să fie asociate cu o abilitate percepută mai scăzută de a minți (*H2a exploratorie*), o frecvență mai scăzută a minciunii (*H2b exploratorie*) și o percepție mai puțin favorabilă a minciunii (*H2c*

³ Conținutul acestui subcapitol se suprapune cu manuscrisul Cacuci, S-A., Masip, J., Serota, K., & Visu-Petra, L. (2026, *în pregătire*). Looking at the bright side of daily life. How dark and bright traits influence everyday deceptive communication.

exploratorie), favorizând totodată o înțelegere mai scăzută cu privire la relevanța contextului minciunii (*H2d exploratorie*).

Concentrându-ne asupra măsurătorilor incluse în jurnalul zilnic, am fost interesați să investigăm modul în care trăsăturile întunecate și luminoase se raportează la ***caracteristicile minciunilor***. Am prezis că persoanele cu trăsături întunecate mai pronunțate vor indica un beneficiu mai degrabă orientat spre sine atunci când mint, comparativ cu persoanele cu niveluri mai scăzute ale acestor trăsături (*H3 confirmatorie*). În continuare, ne-am așteptat ca abilitatea auto-raportată de a minți să fie asociată pozitiv cu evaluarea propriilor minciuni ca fiind mai credibile (*H4 confirmatorie*). Deși majoritatea minciunilor cotidiene sunt spontane (Serota și colab., 2022), am prezis că abilitatea percepută de a minți are o asociere negativă cu planificarea (*H5 exploratorie*). În concordanță cu literatura emergentă pe acest subiect, am dorit să evaluăm dacă trăsăturile întunecate ar fi asociate cu mai multe minciuni în comunicarea mediată (*H6 exploratorie*). În continuare, având în vedere numărul limitat de studii care abordează minciunile încorporate și trăsăturile de personalitate, am explorat dacă există o relație pozitivă între minciuna încorporată și trăsăturile întunecate și o relație negativă cu trăsăturile luminoase de personalitate (*RQ2*).

3.3.3. Metodă

Participanți

Inițial, am recrutat 94 de persoane de la Universitatea Babeș-Bolyai pentru a participa la o cercetare care a utilizat metoda jurnalului zilnic. Implicarea în completarea jurnalului a fost evaluată folosind o serie de itemi de verificare ai atenției (adaptate după Huang și colab., 2015 și Oppenheimer și colab., 2009), introduși aleatoriu pe parcursul formularului zilnic. Participanții care au omis o treime din aceste verificări de atenție au fost excluși. În plus, am exclus participanții ale căror raportări au conținut răspunsuri inconsecvente timp de cel puțin 7 zile. Eșantionul final a

fost compus din 83 de participanți (91,56% de gen feminin, 8,43% de gen masculin, *Mdn* vârstă=23, *SD* = 9,80, interval de vârstă = 18-65 de ani). Aproape toți participanții (98%) au raportat că sunt de naționalitate română, iar 67% dețineau cel puțin o diplomă de nivel licență.

Procedură

Participanții au fost recrutați online și în timpul cursurilor la Facultatea de Psihologie, Universitatea Babeș-Bolyai. După semnarea unui formular de consimțământ informat, participanții au fost rugați să completeze un set de chestionare care măsoară trăsăturile întunecate și luminoase ale personalității, precum și caracteristicile dispoziționale ale minciunii. De asemenea, au completat un formular online (jurnalul zilnic) timp de 14 zile consecutive. Jurnalul a vizat interacțiunile zilnice, sincere și nesincere, ale participanților.

Instrumente și Procedură

Scale de personalitate

Am evaluat trăsăturile de personalitate întunecată folosind forma scurtă cu 35 de itemi a *Inventarului Factorului Întunecat* (DFI; Moshagen și colab., 2020). DFI surprinde „nucleul întunecat” latent, definit ca tendința dispozițională comună reflectată în trăsături precum narcisismul, psihopatia, machiavelismul, sadismul, cruzimea, frustrarea, disprețul, sentimentul psihologic de îndreptățire, dezangajarea morală, lăcomia și egocentrismul. Versiunea scurtă permite calcularea exclusivă a unui scor total al trăsăturilor întunecate, întrucât nu există suficienți itemi pentru a permite evaluarea dimensiunilor individuale.

Scala Triadei Luminoase (LTS; Kaufman și colab., 2019) constă în 12 itemi care evaluează Credința în Umanitate, Umanismul și Kantianismul.

Am folosit o versiune adaptată a *Chestionarului Profilului de Minciună* (LIE; Makowski și colab., 2023), care măsoară patru dimensiuni latente ale minciunii: frecvența auto-raportată, abilitatea, viziunea negativă asupra minciunii și contextualitatea.

Jurnalul Zilnic

Jurnalul zilnic a fost o versiune adaptată a *Formularului de Interacțiune Socială și Minciună al lui DePaulo et al. (1996)*. Pe parcursul a 14 zile, participanții au completat chestionarul o dată pe zi. Ei au fost întrebați inițial câte interacțiuni au avut pe parcursul zilei și dacă au avut cel puțin o interacțiune care a inclus informații nesincere (da/nu). Dacă au răspuns „da”, au fost prezentate întrebări ulterioare despre o interacțiune nesinceră specifică (dacă un participant a avut mai multe interacțiuni în timpul zilei, a răspuns la aceste întrebări luând în considerare doar una, la alegere). Aceste întrebări suplimentare au solicitat informații despre (a) mediul interacțiunii (față în față versus interpus) și (b) măsura în care minciuna a fost benefică pentru (i) sine și (ii) destinatarul minciunii (două scale de la -10 = *foarte dezavantajat* la +10 = *foarte avantajat*). Ei au fost, de asemenea, întrebați (c) cât de nesinceră a fost interacțiunea (scală de la 0 = *complet sinceră* la 10 = *complet nesinceră*), (j) cât de planificată a fost informația (1 = *deloc* la 9 = *complet*), (k) măsura în care au considerat că minciuna lor a fost crezută de interlocutor (1 = *deloc* la 9 = *complet*) și (l) potențiala gravitate a consecințelor dacă minciuna ar fi detectată (1 = *deloc serioase* la 9 = *foarte serioase*).

3.3.4. Rezultate și Discuții

Constatările noastre arată că scorurile mai ridicate la trăsăturile întunecate se asociază cu o frecvență mai mare a minciunii (măsurată cu scala LIE și în jurnalul zilnic) și cu o atitudine mai pozitivă față de minciună. Scorurile la trăsăturile întunecate au prezis, de asemenea, acceptarea faptului că minciuna este un comportament dependent de context. Doar trăsăturile de Kantianism au fost moderat asociate cu o atitudine negativă față de minciună și cu o frecvență mai scăzută a minciunii (măsurată atât prin LIE, cât și în jurnalul zilnic). În eșantionul nostru, o abilitate autopercepută crescută de a minți nu a fost asociată semnificativ cu oferirea unor minciuni mai credibile, nici cu gradul de planificare. Mai mult, spre deosebire de cercetările anterioare,

trăsăturile întunecate mai pronunțate nu au fost asociate cu mai minciuni orientate spre beneficiul propriu. În cele din urmă, nu am găsit nicio asociere semnificativă între nivelurile DT (scăzut, mediu, ridicat) și minciuna în medii interpuse.

Personalitatea și Caracteristicile Minciunilor

În concordanță cu cercetările anterioare, am constatat că persoanele cu scoruri mai ridicate la dimensiunile de personalitate întunecată sunt mai predispuse să raporteze o frecvență crescută a minciunii (Serota și colab., 2024) și atitudini pozitive față de minciună. Asocierea dintre scorurile pentru trăsăturile întunecate și o acceptare mai mare a comportamentului nesincer a fost deja raportată de autorii care au dezvoltat scala LIE (Makowski și colab., 2023). În eșantionul nostru, scorurile la trăsăturile întunecate au fost modest asociate cu înțelegerea faptului că minciuna este un comportament dependent de context.

Pentru Triada Luminoasă, doar una dintre cele trei dimensiuni a produs rezultate moderat semnificative statistic în raport cu câteva trăsături dispoziționale ale minciunii. Concret, în eșantionul nostru, trăsăturile de Kantianism s-au asociat cu o percepție mai degrabă negativă asupra minciunii (vezi și Ong & Nilsen, 2025). Acest lucru s-a tradus și printr-o frecvență mai scăzută a minciunii raportate atât pentru scala LIE, cât și pentru interacțiunile nesincere descrise în jurnalul zilnic.

Constatările noastre nu au susținut presupunerea că trăsăturile întunecate ar fi mai frecvent asociat cu minciuna orientată spre sine (Moshagen și colab., 2018, 2020). Predicțiile noastre privind o asociere pozitivă între abilitatea de a minți și credibilitate nu au fost susținute (a) nici de măsura LIE, (b) nici de raportările din jurnalul zilnic. În plus, nu am obținut rezultate semnificative statistic nici pentru relația dintre abilitatea de a minți și gradul de planificare. Aceste efecte nule pot fi rezultatul faptului că majoritatea minciunilor din viața de zi cu zi sunt insignifiante și lipsite

de consecințe (Serota și colab., 2024); astfel, oamenii, indiferent de abilitatea lor de a minți sau de scorul pentru scala trăsăturilor întunecate, își consideră minciunile suficient de credibile ($M = 7,35$, $SD = 1,17$).

Nu am găsit nicio asociere semnificativă între trăsăturile aversive și utilizarea minciunii încorporate. Acest rezultat este în concordanță cu rezultatele celorlalte două studii care abordează acest subiect emergent (Loconte & Kleinberg, 2025; Markowitz, 2024). În cele din urmă, nu am reușit să replicăm constatarea lui Verigin et al. (2019) potrivit căreia abilitatea auto-raportată de a minți era asociată cu utilizarea minciunii încorporate. Totuși, dorim să precizăm faptul că, spre deosebire de Verigin și colab., nu le-am cerut participanților să își raporteze strategiile folosite pentru a minți, ci le-am cerut, în schimb, să evalueze gradul de nesinceritate al minciunilor lor.

Medii de Comunicare

Cercetările arată că mai multe comportamente antisociale în mediul online sunt asociate cu niveluri mai ridicate ale trăsăturilor întunecate (de ex., Hidalgo-Fuentes și colab., 2025; Moor & Anderson, 2019). Totuși, nu am găsit diferențe între persoanele cu scoruri scăzute, medii și ridicate la trăsăturile întunecate în ceea ce privește cât de des au mințit față în față sau prin medii interpușe.

3.4. Studiul 3. Trăsăturile de Personalitate, Atitudinile Față de Minciună și Raportările din Jurnalul Zilnic într-un Eșantion de Adolescenți Români⁴

3.4.1. Introducere

O constelație de factori individuali și contextuali modelează comportamentul sincer și nesincer de-a lungul vieții, minciuna fiind asemenea unui caleidoscop prin care putem privi multiple aspecte ale funcționării sociocognitive a copiilor în fiecare etapă de dezvoltare (Talwar & Lee, 2008). Studiul de față examinează minciuna în rândul adolescenților români, explorând interacțiunea dintre aspectele comportamentale, atitudinale și motivaționale în relație cu trăsăturile întunecate și luminoase de personalitate emergente, folosind metoda ecologică a jurnalului zilnic. Puținele studii care au investigat comportamentul simulat în adolescență au folosit fie o paradigmă experimentală, precum jocul emițător-receptor (Glatzle-Rutzler & Lergetporer, 2014), fie s-au bazat pe atitudini auto-raportate față de minciună și pe frecvența auto-raportată a minciunii într-un singur moment în timp (Buta și colab., 2022; Dykstra și colab., 2023; Levine și colab., 2013). O tehnică intermediară între auto-raportarea subiectivă și paradigmele experimentale este de a le cere participanților să scrie detalii sau să răspundă la întrebări despre interacțiunile lor sincere sau nesincere, într-un format de tip jurnal zilnic, pe parcursul mai multor zile. Această metodă a fost folosită deja în câteva studii care au cercetat minciuna în eșantioane de adulți și s-a dovedit eficientă în surprinderea schimbărilor dinamice în funcție de context (DePaulo și colab., 1996; Markowitz, 2022).

⁴ Conținutul acestui subcapitol se suprapune cu manuscrisul Cacuci, S.-A., Magyarossy, N., & Visu-Petra, L. (2026, *în pregătire*) More than meets the “I”. Personality traits, attitudes towards lying, and daily diary reports of deception in a Romanian adolescent sample.

3.4.2. Studiul de Față

Studiul de față își propune să extindă literatura emergentă privind minciuna în adolescență, urmărind să prezică atitudinile adolescenților față de minciună, precum și frecvența reală a minciunii, luând în considerare trăsăturile de personalitate (adică trăsăturile de tip *callous-unemotional* și trăsăturile luminoase) și motivațiile (minciuna orientată spre sine versus spre ceilalți) pe parcursul unei săptămâni, ținând totodată cont și de dezirabilitatea socială. Studiul de față s-a bazat pe un studiu pilot care a implicat 13 adolescenți care au completat un jurnal zilnic timp de 6 zile.

În primul rând, am urmărit să investigăm **caracteristicile interacțiunilor sincere și nesincere** în contexte cotidiene, așa cum au fost raportate în jurnalele zilnice ale adolescenților. Am fost interesați de modul în care apare minciuna încorporată în comunicarea zilnică a adolescenților; astfel, am formulat ipoteza că, similar altor constatări preliminare din populațiile adulte (Cacuci și colab., 2026, *under review*, 2026), majoritatea minciunilor spuse vor fi un amestec de informații sincere și nesincere (*H1 exploratorie*). În concordanță cu cercetările anterioare care leagă frecvența minciunii de apropierea relațională (Afzal și colab., 2026), am formulat ipoteza că mai multe minciuni vor fi spuse persoanelor apropiate (adică părinți, cei mai buni prieteni, parteneri) (*H2 confirmatorie*). În ceea ce privește mediul de comunicare, am explorat potențialele diferențe în numărul de minciuni raportate spuse față în față versus prin medii interpușe (*H2 exploratorie*). Mai mult, în ceea ce privește motivația, întrucât mai multe studii au indicat că oamenii mint mai des în scopuri orientate spre sine (Cantarero și colab., 2018), ne-am așteptat să replicăm constatarea că majoritatea minciunilor vor fi spuse în beneficiul propriu, mai degrabă decât în beneficiul altora (*H3 confirmatorie*). În concordanță cu cercetările anterioare (Cacuci și colab., 2026, *under review*, 2026; Serota, 2024), ne-am așteptat ca majoritatea minciunilor raportate să fie neplanificate (*H4 confirmatorie*), să fie considerate credibile (*H5*

confirmatorie) și să existe o asociere pozitivă între gradul de planificare și gravitatea percepută a consecințelor (*H6 confirmatorie*).

Al doilea obiectiv al studiului a fost de a extinde literatura actuală privind **caracteristicile individuale** legate de comportamentele nesincere la adolescenți. Un obiectiv exploratoriu a fost de a evalua relația dintre Triada Luminoasă și minciună. Până în prezent, date preliminare dintr-un eșantion de adulți (Makowski și colab., 2023) nu au găsit nicio asociere semnificativă între frecvența sau abilitatea auto-raportată de a minți și trăsăturile luminoase de personalitate. Am explorat relația dintre Triada Luminoasă, trăsăturile *callous-unemotional* și frecvența minciunii în adolescență (*H3 exploratorie*). În cele din urmă, pornind de la cercetările anterioare, am prezis că băieții vor manifesta o acceptare mai mare a minciunii decât fetele (*H7 confirmatorie*) și că vor raporta, de asemenea, trăsături de tip *callous-unemotional* mai pronunțate (*H8 confirmatorie*).

3.4.3. Metodă

Participanți

Am primit consimțământul parental pentru înscrierea a 105 participanți în studiu. Totuși, 2 participanți au fost excluși deoarece au oferit raportări incomplete pentru mai mult de 3 zile. Eșantionul final a cuprins 66 de fete și 37 de băieți, cu vârste între 15 și 18 ani ($M_{vârsta} = 16,41$, $SD_{vârsta} = 0,63$). Dintre cei 103 participanți rămași, 87 de participanți au raportat ca având naționalitate română, 15 au raportat naționalitate ucraineană, iar 1 participant a raportat ca având naționalitate italiană.

Instrumente

Participanților li s-a cerut să completeze un set preliminar de chestionare vizând trăsăturile de personalitate, atitudinile față de minciună și Gestionarea Impresiei. Concret, am folosit ***Scala Callous-Unemotional*** (Frick, 2004), care include 3 subscale: Insensibilitate, Lipsă de emoție și Nepăsare. Am inclus, de asemenea, ***Scala Triadei Luminoase*** (Kaufman și colab., 2019), care

măsoară Credința în Umanitate, Umanismul și Kantianismul pe 3 subscale. În ceea ce privește atitudinile față de minciună, participanților li s-a cerut să completeze *Scala Acceptării Minciunii-Revizuită* (*Lying Acceptability Scale-Revised*, R-LAS, Oliveira & Levine, 2008). Nu în ultimul rând, am inclus *subscala Gestionării Impresiei* (Scala de Minciună, *Impression Management-Paulhus Deception Scale*, Paulhus, 1986) pentru a ține cont de potențialele efecte de dezirabilitate în timpul completării formularului.

Formularul *jurnalului zilnic* folosit a fost o versiune adaptată a *Formularului de Interacțiune Socială și Minciună* (DePaulo și colab., 1996). Acest formular a inclus întrebări legate de mediul de comunicare (față în față sau interpus), numărul interlocutorilor, tipul relației și frecvența interacțiunii cu partenerii de comunicare, beneficiul perceput al informației pentru sine și pentru celălalt (ceilalți), împreună cu mai multe măsurători legate de minciună (adică gradul de nesinceritate, gradul de planificare, credibilitatea și gravitatea percepută a consecințelor dacă ar fi prinși minșind). Pe baza datelor preliminare din studiul pilot ($n = 13$ participanți), am făcut mai multe adaptări ale formatului jurnalului zilnic și ale tipurilor de întrebări.

Procedură

După obținerea consimțământului parental pentru înscrierea în acest studiu, participanților li s-a cerut să completeze un set de chestionare preliminare privind trăsăturile de personalitate și atitudinile față de minciună. Apoi, le-am cerut participanților să completeze formularul de jurnal zilnic în format creion-hârtie după școală, în fiecare zi, timp de 5 zile consecutive. După *debriefing*, majoritatea participanților au raportat că au avut dificultăți în a răspunde la întrebarea despre oportunitatea de interacțiune (*Cât de des interacționezi cu această persoană?*). Astfel, am decis să excludem acest item din analizele noastre.

3.4.4. Rezultate și Discuții

Studiul nostru a arătat că, într-un eșantion românesc de 103 adolescenți care și-au raportat interacțiunile zilnice pe parcursul unei săptămâni, majoritatea acestor interacțiuni au fost sincere. Chiar și atunci când au mințit, au încorporat informația nesinceră într-un mesaj altfel sincer. Majoritatea minciunilor au fost spuse persoanelor apropiate. Majoritatea interacțiunilor au avut loc față în față, dar mai multe minciuni au fost spuse în medii interpușe. În concordanță cu așteptările noastre, minciunile au fost mai mult în interes propriu; majoritatea au implicat puțină planificare, cu excepția cazurilor în care miza de a fi prinși mințind era mare. Majoritatea minciunilor au fost considerate ca fiind crezute de către partenerii lor de conversație. Am constatat că adolescenții cu trăsături de Insensibilitate și Nepăsare au fost mai predispuși să raporteze interacțiuni nesincere mai lungi (>30 min) și să evalueze interacțiunile sincere ca fiind în beneficiul celorlalți. Trăsăturile de Credință în Umanitate au fost asociate mai multe minciuni în beneficiul altora și cu minciuni mai serioase. Adolescenții cu trăsături kantiene au raportat mai puține minciuni în jurnalul zilnic, precum și mai puțină planificare și minciuni mai puțin serioase. Ei au fost, de asemenea, mai predispuși să interacționeze cu persoane apropiate în interacțiuni sincere. Pe scala *callous-unemotional*, băieții au obținut scoruri mai ridicate decât fetele doar pentru dimensiunea lipsei de emoție.

3.5. Studiul 4. Un Studiu Calitativ Bazat pe Metoda Jurnalului Zilnic al Interacțiunilor Sincere, Nesincere și Mixte⁵

3.5.1. Introducere

Deși există numeroase studii cantitative privind frecvența și strategiile de minciună auto-raportate, sunt disponibile mult mai puține informații despre dimensiunile calitative ale acestor minciuni. Până în prezent, un număr limitat de studii a examinat conținutul real al acestor tipuri de mesaje (Arcimowicz și colab., 2015; Cantarero și colab., 2018; DePaulo, 2009; DePaulo și colab., 1996; Guthrie & Kunkel, 2013; Martinez și colab., 2026). Una dintre cele mai relevante surse este studiul bazat pe jurnalul zilnic derulat de DePaulo et al. (1996). Rezultatele obținute pe diferite eșantioane au arătat că, în cea mai mare parte, oamenii au mințit despre sentimentele, acțiunile, planurile și locul în care se aflau. Majoritatea minciunilor au fost centrate pe sine și spuse ca minciuni directe (adică informații complet inventate) și s-au referit în principal la emițător și la obiecte sau evenimente, urmate de referiri la receptorul mesajului și la alte persoane.

Un alt studiu (Arcimowicz și colab., 2015) a oferit o analiză nuanțată a **motivelor legate de sine și de ceilalți asociate cu minciuna, precum și a scopurilor de a-i proteja pe ceilalți și în beneficiul altei persoane**. Mai mult, Cantarero et al. (2018) au derivat șase tipuri de minciuni în funcție de beneficiarul minciunii și de motivația de a minți. Anume, minciunile puteau fi în beneficiul propriu, al celuilalt sau Pareto-benefice, în timp ce motivațiile erau în principal pentru protecția celuilalt și în beneficiul acestuia. Constatări similare privind faptul că minciuna depinde de context sunt prezentate într-un studiu care examinează minciuna în relațiile romantice (Guthrie & Kunkel, 2013). Rezultatele au arătat că oamenii s-au angajat în comportamente simulate din motive relaționale (pentru a menține o relație, a negocia tensiuni în dinamica relațională, a stabili

⁵ Conținutul subcapitolului de față se suprapune cu publicația **Cacuci, S-A., Masip, J., & Visu-Petra, L. (2026). A Qualitative Study of Truthful, Deceptive, and Mixed Interactions in a Daily Diary Paradigm. *Studia Psychologia-Paedagogia*, LXXI, 1, 145-168. <https://doi.org/10.24193/subbpsyped.2026.1.06>**

controlul relațional), pentru a gestiona „imaginea” (de sine sau a partenerului) și pentru a menține minciuni anterioare.

Mai recent, Martinez și colaboratorii (2026) au obținut date pe baza unui eșantion de studenți, cărora li s-a cerut să raporteze conținutul minciunilor spuse în ultimele 24 de ore. Rezultatele lor au arătat că, deși participanții au fost preponderent sinceri, au inclus totuși, în medie, 1,5 minciuni pe zi. Conținutul minciunilor lor a variat în funcție de persoanele cu care au interacționat. Această cercetare oferă, de asemenea, o perspectivă asupra strategiilor folosite pentru a minți. În general, participanții au recurs la falsificări (minciuni directe) mai des decât la folosirea jumătăților de adevăr sau exagerărilor (minciuni încorporate).

Cercetarea de față a urmărit să relice și să extindă studiul lui DePaulo et al. (1996), folosind metoda jurnalului zilnic, fiind derulată timp de două săptămâni, pe un eșantion românesc. Am investigat (a) conținutul informațiilor oferite și (b) referentul mesajului în interacțiunile sincere, nesincere și mixte. Această investigație amplă extinde cercetarea existentă prin 1) abordarea interacțiunilor sincere, nesincere și mixte, comparativ cu concentrarea exclusiv pe interacțiunile nesincere (Arcimowicz și colab., 2015; Cantarero și colab., 2018; Guthrie & Kunkel, 2013), precum și prin 2) prelungirea duratei de la minimum 8 la maximum 14 zile, comparativ cu studiile anterioare bazate pe metoda jurnalului zilnic, care au implicat maximum 7 zile (Arcimowicz și colab., 2015; DePaulo și colab., 1996).

3.5.2. Metodă

Studiul de față face parte dintr-un proiect de cercetare mai amplu privind comunicarea sinceră și nesinceră în contexte cotidiene. Întregul proces, de la recrutarea participanților până la completarea jurnalului zilnic, a avut loc exclusiv online.

Participanți

Inițial, 40 de participanți s-au înscris în studiul mai amplu, în cadrul căruia au fost rugați să completeze jurnalul zilnic timp de două săptămâni. Din eșantionul inițial, doar 30 de participanți (27 de gen feminin, 90%) au fost incluși în acest studiu calitativ, deoarece au îndeplinit criteriul minim de completare (cel puțin 7 zile). Participanții aveau vârste între 19 și 45 de ani ($Mdn_{vârsta} = 23$, $SD = 6,91$). Toți participanții au raportat ca având cetățenie română cetățeni, iar limba română ca limbă maternă. Toți participanții au raportat că au cel puțin diplomă de liceu, majoritatea (83,3%) deținând cel puțin o diplomă de nivel licență.

Colectarea Datelor și Procedura

Participanții au fost recrutați prin anunțuri online postate pe multiple platforme sociale sau prin informare directă. Studiul a fost conceput ca o replicare parțială și extensie a studiului lui DePaulo et al. (1996). Chestionarul a fost încărcat pe platforma online *Formr* (Arslan și colab., 2020; Arslan & Tata, 2026; www.formr.org). Structura jurnalului zilnic a fost adaptată după *Formularul de Interacțiune Socială și Minciună* (SIDF; DePaulo și colab., 1996) și a inclus atât măsurători cantitative, cât și calitative. O schimbare importantă față de studiul original a fost aceea că, pentru fiecare interacțiune raportată, i-am întrebat pe participanți dacă au inclus informații sincere și nesincere. Dacă au oferit un răspuns pozitiv, le-am cerut să noteze o scurtă descriere a informațiilor oferite. Astfel, am colectat date pentru 3 situații: complet sincere, complet nesincere și cele care au inclus atât detalii sincere, cât și nesincere.

Jurnalul Zilnic Calitativ și Cantitativ

Protocolul detaliat a fost dezvoltat de autori urmând *Formularul de Interacțiune Socială și Minciună* propus de DePaulo et al. (1996). Acesta a evaluat interacțiunile zilnice ale participanților, precum și informațiile specifice sincere, nesincere sau mixte pe care le-au oferit. Inițial,

participanții au fost întrebați despre numărul total de interacțiuni pe care le-au avut pe parcursul zilei. În funcție de răspunsul lor, au fost rugați să completeze numărul corespunzător de întrebări pentru fiecare interacțiune. Participanții au fost rugați să descrie fiecare tip de interacțiune avută.

Analiza Datelor

Am folosit *analiza tematică* (Braun & Clarke, 2006) pentru a evalua raportările calitative ale participanților. O evaluare inițială a fost realizată de autorul tezei pentru a identifica tipare semnificative și pentru a evalua adecvarea utilizării sistemului de codare al lui DePaulo et al. (1996). Datele noastre calitative au fost considerate adecvate doar pentru 2 categorii: conținut și referent. Unele informații au fost codate în mai multe subcategorii, atât pentru conținut, cât și pentru referent. Pe baza acestor decizii, a fost creată o listă actualizată de criterii, urmând definițiile oferite de DePaulo et al. (1996). Pentru a valida acest sistem, a fost realizată o analiză ICC preliminară pe 330 de interacțiuni (25% din eșantionul total), care a fost codată atât de autorul tezei, cât și de un asistent de cercetare instruit special în acest scop. Pentru raportările rămase, autorul tezei a codat 799 de interacțiuni, în timp ce asistentul de cercetare a codat un subset de 176 de interacțiuni.

3.5.3. Rezultate și Discuții

În ansamblu, interacțiunile sincere au fost mai variate prin temele abordate, mai ales în relatările sincere avute. Aceștia au discutat despre sentimentele, acțiunile și planurile lor și au oferit detalii factuale. Toți participanții au raportat situații în care au vorbit despre ei înșiși, au inclus și detalii despre receptorul mesajului, obiecte și evenimente sau alte persoane. Pentru raportările nesincere, însă, nu toți participanții au abordat toate temele propuse. Aceste diferențe au fost vizibile și atunci când participanții au raportat că au oferit exclusiv informații nesincere sau un amestec de adevăruri și minciuni. În timp ce, pentru minciunile încorporate, discuțiile despre

sentimente au fost un subiect recurent, interacțiunile complet nesincere au fost, conform raportărilor, mai frecvent asociate cu explicații sau justificări.

Conținut

În cea mai mare parte, ***sentimentele și opiniile*** au fost menționate indiferent de veridicitatea informațiilor oferite. Deși a fi sincer cu privire la propriile sentimente și opinii este firesc, oamenii pot manipula aceste informații din diferite motive. Analiza noastră tematică a relevat că participanții au încercat să își ascundă adevăratele sentimente, în special prin minciuni încorporate. 92% dintre participanți au raportat detalii despre interacțiuni în care au ascuns ceea ce simțeau sau gândeau, comparativ cu 50% care au raportat că au avut interacțiuni complet nesincere.

În mod similar, deși uneori oferirea de informații despre ***realizări și cunoștințe (sau lipsa acestora)*** reflectă un sentiment sincer de mândrie și împlinire, acest lucru poate fi asociat și cu minciuna, lauda sau exagerarea propriilor abilități. Acest subiect nu a fost abordat de toți participanții (83%) în interacțiunile lor sincere și, cu atât mai puțin, în minciunile încorporate (38%), respectiv în cele complet nesincere (21%).

Trecând la categoria ***planurilor și acțiunilor***, aceasta nu a fost abordată de toți participanții (50%) atunci când au oferit exclusiv informații nesincere, dar mai mulți (71%) au inclus-o atunci când au raportat minciuni încorporate. Participanții au raportat situații în care au menționat că au alte planuri decât cele reale. Aceste situații s-au suprapus și cu minimizarea disconfortului în anumite situații și cu evitarea potențialelor confruntări cu partenerul de conversație ori a proiectării unei imagini favorabile despre propria persoană.

Totuși, deși nu toți participanții (73%) au oferit ***explicații și motive*** în relatările lor sincere, acest subiect fiind raportat de mai mult de jumătate dintre participanți în situațiile în care au fost fie complet nesinceri (64%), sau au amestecat adevăruri și minciuni (79%). Aceste situații se

suprapun cu planificarea, întrucât mai multe raportări au inclus justificări pentru a explica de ce nu pot duce la îndeplinire anumite angajamente.

Similar subiectului anterior, *informațiile despre persoane, evenimente sau posesiuni* nu au fost incluse de toți participanții (90%), nici măcar în relațiile sincere. Mai puțin de jumătate dintre persoanele implicate în studiul de față au spus minciuni despre acțiuni, fie în interacțiuni complet nesincere, fie în cele ce au inclus atât minciuni cât și adevăruri. Aceste raportări au fost uneori formulate drept complimente. Altele au fost legate de situații în care oamenii au dorit să își protejeze imaginea.

Referent

Cea de-a doua categorie investigată a vizat referentul informației. Așa cum ne așteptam, toți participanții au raportat că s-au menționat pe ei înșiși atât în interacțiunile sincere, cât și în cele nesincere. Au vorbit despre ei înșiși și despre modul în care au gestionat diferite situații, precum și despre ce le-a plăcut sau nu.

Foarte puțini participanți (36%) au menționat receptorul mesajului în interacțiunile complet nesincere, dar mai mulți (67%) au fost înclinați să facă acest lucru în minciunile încorporate. O situație similară a fost raportată în cazurile în care au fost menționate alte persoane care nu erau prezente în conversație. În schimb, în interacțiunile nesincere, peste 70% dintre participanți au făcut referiri la obiecte, activități sau evenimente.

3.6. Studiul 5. Percepția Forțelor de Ordine din România asupra Strategiilor de Audiere, a Indicatorilor Minciunii și a Suspiciunii în Interogatoriu⁶

3.6.1. Introducere

În România, legea interzice în mod explicit utilizarea de mijloace care implică violență, amenințări, constrângere sau promisiuni pentru a obține informații sau o mărturisire (Art. 101, Codul de Procedură Penală, CPP). Aceste reglementări sunt esențiale pentru stabilirea unui cadru de intervieware echitabil și etic, limitând totodată riscul mărturisirilor false (May și colab., 2026; Meissner și colab., 2014). Deși în România nu sunt stabilite tehnici de audiere a martorilor și suspectilor care să fie universal acceptate (Dumitrașcu, 2024), ghidul oficial de audiere în procesul penal (Cazan și colab., 2020) prezintă principiile abordării orientate pe strângerea de informații (*information-gathering approach*, modelul PEACE), precum și strategii pentru construirea raportului cu suspectul.

Deși mai multe studii au investigat anterior modul în care forțele de ordine din diferite țări europene se raportează la tacticile de intervieware și perspectivele lor asupra indicatorilor minciunii, perspectiva forțelor de ordine din România nu a fost încă evaluată formal sistematic. Deși alte studii internaționale (Brimbal și colab., 2024; Schell-Leugers și colab., 2026) au indicat că există o susținere larg răspândită a tacticilor de colectare a informațiilor în rândul ofițerilor de poliție, lipsa unor informații clare despre strategiile de audiere din România ne-a determinat să nu formulăm ipoteze explicite în această privință. Anterior, s-a arătat că experiența și tipul de pregătire ale forțelor de ordine au fost relaționate cu o perspectivă favorabilă față de strategiile bazate pe intimidare (Kassin și colab., 2007). Astfel, am dorit să explorăm rolul experienței față de cel al calificărilor în desfășurarea audierilor cu suspecti (*Întrebarea de cercetare 1*).

⁶ Conținutul subcapitolului de față se suprapune cu manuscrisul Cacuci, S.A., Visu, G., Prodan, N., Bull, R., & Visu-Petra, L. (2026, *în pregătire*). Romanian Police Officers' Attitudes on Interviewing Strategies, Deception Cues, and Interrogation Suspicion (*în pregătire; rezultate preliminare*)

În ceea ce privește indicatorii verbali ai minciunii, ne-am concentrat în principal pe explorarea percepției forțelor de ordine din România cu privire la relevanța mai multor indicatori verbali și nonverbal în detectarea minciunii (*Întrebarea de cercetare 2*).

În ceea ce privește suspiciunea în interogatoriu, ne-am așteptat să replicăm constatările propuse de Masip și colab. (2016), care arată că practicienii din cadrul Poliției, indiferent de experiența lor, vor avea scoruri ridicate și similare pe *Scala Suspiciunii în Interogatoriu (HI confirmatorie)*. Am explorat, de asemenea, potențiala relație pozitivă dintre o perspectivă favorabilă asupra tacticilor orientate spre control și suspiciunea în interogatoriu (*HI exploratorie*).

3.6.2. Metodă

Acest studiu reprezintă etapa de pilotare a unui proiect internațional de cercetare inițiat în cadrul *Laboratorului de Cercetare în Psihologie Judiciară și Diferențe Interindividuale (RIDDLE)*. La nivel național, 134 de ofițeri de poliție au acceptat să participe la cercetarea pe care o desfășurăm. Toate datele au fost anonimizate, iar singurele informații demografice înregistrate au fost genul, departamentul și gradul participanților, precum și o întrebare privind deținerea avizului de poliție judiciară. Mai mult de jumătate dintre respondenți ($n = 89$, 66,42%) au fost de gen masculin, aproximativ 31% ($n = 42$) de gen feminin, iar 3 au preferat să nu ofere un răspuns. Participanții au raportat diferite departamente și compartimente de lucru, precum și grade. În cadrul eșantionului nostru, 76 (57%) de practicieni au raportat că dețin aviz de poliție judiciară, 55 (41%) că nu, iar 3 participanți au preferat să nu răspundă.

Instrumente și Procedură

Chestionarul a fost disponibil prin intermediul unui formular Google trimis cadrelor din Poliția Română interesate să se alăture studiului. Am administrat o versiune adaptată a chestionarului lui Strömwall și Granhag (2003) privind indicatorii minciunii. Prima secțiune (A) a vizat evaluarea relevanței fiecărui indicator propus (0 = *Deloc important*, 7 = *Foarte important*).

Dacă a fost selectat un răspuns diferit de 0, apărea itemul din secțiunea B. Acești itemi au vizat percepția specifică a fiecărui indicator. În ceea ce privește indicatorii specifici incluși, am păstrat itemul original despre relevanța *indicatorilor verbali versus nonverbali*, dar am adaptat itemii despre consecvență și contradicții. Am păstrat, de asemenea, 3 itemi referitori la indicatorii nonverbali (*privire, mișcări ale corpului, ton*) și am adăugat *latența răspunsului*. Dintre cei 10 itemi referitori la conținuturile verbale (*cantitatea de detalii; contradicții; folosirea scuzelor; folosirea negațiilor; referiri la emoții negative, repetarea întrebării adresate; lungimea declarației, nereamintirea detaliilor centrale; referiri la furie, tensiune, agitație; reamintirea evenimentelor în ordine cronologică și referiri la informații verificabile*), a fost păstrată doar cantitatea de detalii.

Pentru a evalua tacticile de audiere, am utilizat chestionarul propus de Cleary și Bull (2019). Factorii vizați au făcut referire la dimensiunile de Dominanță/Control, Empatie/Adoptarea perspectivei, Umanitate/Integritate, respectiv Raport.

Am folosit *Scala Suspiciunii în Interogatoriu* (Masip și colab., 2016) pentru a măsura prejudecata minciunii (lie bias). Participanții au evaluat fiecare dintre cei 11 itemi pe o scală Likert cu 7 puncte (1 = *Dezacord puternic*, 7 = *Acord puternic*)

În cele din urmă, pentru a ține cont de eventualul efect de dezirabilitate socială, am inclus un chestionar ce măsoară Gestionarea Impresiei, prin 10 itemi, din cadrul Chestionarului de Personalitate *Zuckermann-Kuhlman* (ZKPQ, 2008).

3.6.3. Rezultate și Discuții

Studiul de față a reprezentat un prim pas în înțelegerea perspectivei forțelor de ordine din România asupra tacticilor de audiere, a perspectivelor lor asupra indicatorilor verbali și nonverbali și a suspiciunii în interogatoriu. Constatările preliminare au arătat că nu există diferențe semnificative între cadrele cu și fără aviz de poliție judiciară, nici între nivelurile de experiență, în ceea ce privește tacticile de audiere și indicatorii minciunii. Totuși, am replicat rezultatele obținute

de Masip și colaboratorii (2016) privind niveluri similar ridicate de suspiciune în interogatoriu, indiferent de nivelul de experiență în profesie. De asemenea, am identificat o asociere pozitivă între suspiciunea în interogatoriu și o perspectivă favorabilă asupra tacticilor bazate pe dominanță și control în rândul practicienilor cu aviz de poliție judiciară.

Întrucât majoritatea cercetărilor anterioare au fost realizate în Europa de Vest și în Statele Unite ale Americii, nu am putut face asumții concrete privind atitudinile forțelor de ordine din România față de strategiile de audiere. În ansamblu, constatările arată că aceștia, indiferent dacă au urmat o pregătire formală în vederea obținerii avizului de poliție judiciară sau de vechimea în muncă, au evaluat cel mai favorabil tacticile bazate pe *Umanitate/Integritate*, urmate de tacticile de *Empatie/Adoptare a perspectivei celuilalt* și de cele de *Dominanță/Control*. Tacticile de *Construire a Raportului* au fost evaluate cel mai puțin favorabil. Este posibil ca folosirea unui set mai comprehensiv de întrebări să ofere o înțelegere mai nuanțată a modului în care forțele de ordine din România se raportează la acest tip specific de tactici.

În al doilea rând, am urmărit să stabilim perspectiva asupra indicatorilor verbali și nonverbali ai minciunii în rândul forțelor de ordine din România. Deși studiile anterioare au arătat că în rândul forțelor de ordine există o preferință pentru indicatorii nonverbali (de ex., Bogaard și colab., 2016; Strömwall & Granhag, 2003), participanții din studiul pilot au raportat niveluri similare de relevanță atât pentru indicatorii verbali, cât și pentru cei nonverbali. Discuția recurentă despre validitatea acestor indicatori le-ar fi putut influența decizia, dar, în loc să reducă focalizarea pe indicatorii nonverbali, aceștia iau acum în considerare și indicatorii verbali.

În cele din urmă, în ceea ce privește Suspiciunea în Interogatoriu, am constatat că forțele de ordine prezintă niveluri similare ale acestei trăsături de personalitate, indiferent de nivelul de experiență, replicând constatările lui Masip et al. (2016). Un rezultat relevant este că această

trăsătură corelează pozitiv cu susținerea tacticilor de *Dominanță/Control*. Acest rezultat ar putea fi justificat în baza stereotipului că o strategie de interogare mai dură poate descuraja un suspect să încerce să mintă sau, cel puțin, îl poate face mai puțin dispus să o facă.

3.7. Studiul 6A. Detectarea Minciunii Folosind o Tehnică de Segmentare Temporală în Intervievarea la Distanță versus Față în Față⁷

3.7.1. Introducere

Interviurile investigative (sau de colectare a informațiilor) urmăresc să obțină relatări fiabile și detaliate, bazându-se pe întrebări deschise și pe o atitudine etică și neutră din partea intervievatorului (Kelly și colab., 2013; May și colab., 2026). Se consideră, în general, că persoanele sincere vor adopta o atitudine mai deschisă, oferind relatări detaliate, în timp ce persoanele nesincere vor încerca să își păstreze relatările scurte și concise (Hartwig și colab., 2007; Leins și colab., 2013). În ciuda acestui fapt, persoanele nesincere pot prezenta uneori relatări aparent detaliate, în special atunci când se concentrează pe aspecte periferice ale poveștii.

Există o direcție de cercetare emergentă focalizată pe interviuarea, la distanță, a martorilor minori (pentru o prezentare generală, vezi Brown și colab., 2021), similar cu cazul populației adulte (Hoogesteyn și colab., 2023; Nash și colab., 2014; Shahvaroughi și colab., 2022), precum și constatări indirecte promițătoare care disting între declarațiile sincere și nesincere în contexte față în față și online (Porter și colab., 2020; Porter și colab., 2023). Studiul de față își propune să exploreze potențialele diferențe dintre interviuarea suspecților față în față și la distanță, examinând totodată eficacitatea segmentării temporale, o tehnică emergentă de obținere a informațiilor, cu scopul înlesnirii oferirii de relatări detaliate.

3.7.2. Studiul de Față

Având în vedere că există puține date privind modul în care suspecții oferă declarații în contexte de interviuare la distanță, studiul de față a urmărit să examineze modul în care persoanele sincere și cele nesincere diferă între contextele de interviu (față în față versus la distanță) în ceea

⁷ Conținutul subcapitolului de față se suprapune cu manuscrisul Cacuci, S-A., Porter, C.N., Zloteanu, M., Masip, J., Visu, G., Dan, B-M & Visu-Petra, L. (2026, *în pregătire, rezultate preliminare*) Detecting Deception Using Temporal Segmentation in Remote Versus In-Person Interviewing.

ce privește cantitatea de detalii oferite în timpul unui interviu simulat cu un suspect. Am explorat, de asemenea, rolul strategiei segmentării temporale, comparativ cu strategia reamintirii libere, în furnizarea de relatări detaliate și în evidențierea indicatorilor asociați minciunii. Au fost formulate următoarele ipoteze.

Ipoteza 1 (confirmatorie): Prezicem că persoanele sincere vor raporta mai multe detalii în secvența de reamintire liberă decât cele nesincere.

Ipoteza 2 (exploratorie): Prezicem că persoanele sincere vor raporta mai multe detalii în secvența de segmentare temporală decât cele nesincere.

Ipoteza 3 (exploratorie): Faza de segmentare temporală va încuraja oferirea de detalii de către persoanele sincere.

Ipoteza 4 (exploratorie): Faza de segmentare temporală va îmbunătăți rata de detaliere în cazul persoanelor sincere.

3.7.3. Metodă

Participanții au fost recrutați prin anunțuri online, grupuri de studenți și prin invitații directe în timpul cursurilor la Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai. Eșantionul inițial a inclus 226 de participanți, însă au fost excluși 3 participanți care, în timpul interviului, au oferit informații din perspectiva persoanei a treia (>7 referiri). Eșantionul final a fost constituit din 223 de participanți (195 de gen feminin, 87,44%, și 28 de gen masculin, 12,56%) cu vârste între 18 și 50 de ani ($Mdn_{vârsta} = 21,00$, $SD = 7,80$). Majoritatea participanților au raportat că au naționalitate română (98,65%), doi aveau naționalitate maghiară, iar unul avea naționalitate franceză. Româna a fost limba maternă raportată cel mai frecvent (98,65%), iar trei participanți au raportat maghiara ca limbă maternă. Mai mult de jumătate dintre participanți (57,40%) dețineau diplomă de liceu, 31,84% diplomă de nivel licență, iar 10,76% aveau cel puțin diplomă de masterat.

Material Stimul

Un videoclip utilizat drept stimul a fost dezvoltat în *Laboratorului de Cercetare în Psihologie Judiciară și Diferențe Interindividuale* (RIDDLE), urmând scenariul unei infracțiuni simulate.

Procedură

Instrucțiuni inițiale

Pentru condiția față în față, interviurile au avut loc într-o sală a Institutului de Psihologie din Cluj-Napoca, în timp ce interviurile la distanță au fost realizate prin MS Teams. Când participanții au sosit pentru interviul față în față, au fost întâmpinați de un asistent de cercetare, care i-a instruit să urmărească un videoclip din perspectiva făptașului, precizându-le că interviul ulterior se va baza pe evenimentele din videoclip. Celor din condiția de adevăr li s-a spus să mărturisească ce s-a întâmplat și să își amintească totul așa cum s-a întâmplat. Celor din condiția de nesinceritate li s-a spus că este important să ascundă ce s-a întâmplat. Participanților din ambele condiții li s-a transmis că intervievatorul nu a fost informat cu privire la ce s-a întâmplat cu adevărat.

Interviul

Interviul a urmat aceeași structură pentru toți participanții: o *secvență de reamintire liberă*, în care participanții au fost încurajați să prezinte tot ce s-a întâmplat cât mai detaliat posibil, urmată de o *secvență de segmentare temporală* cu 5 întrebări standard despre momente specifice din videoclip. Imediat după interviu, participanților li s-a cerut să completeze un set de chestionare online. După completarea formularului, participanților li s-a mulțumit și au fost informați despre al doilea test de memorie, care a fost administrat printr-un formular online la o săptămână după interviu. În plus, participanților li s-a cerut să evalueze, pe o scală Likert cu 5 puncte (1 = *Deloc*, 5 = *Foarte mult*), măsura în care s-au identificat cu făptuitorul. Pentru condiția la distanță, structura

experimentului a fost similară cu cea față în față, singura excepție fiind că, în timpul instrucțiunilor inițiale, asistentul de cercetare le-a trimis participanților un link personalizat către materialul înregistrat și le-a cerut să îl urmărească online.

Codare

Toate interviurile înregistrate au fost transcrise, acuratețea acestor transcrieri a fost evaluată și ulterior datele au fost codate de doi evaluatori independenți. Prima categorie de detalii a fost adaptată din tehnica RM (Johnson & Raye, 1981): (a) detalii perceptuale, (b) detalii spațiale și (c) detalii temporale.

A doua categorie de detalii este derivată din CBCA (Undeutsch, 1989): (a) încadrarea contextuală, (b) detalii despre interacțiuni, (c) detalii neobișnuite/superflue. Acestea alcătuiesc Scala Detaliilor de Ansamblu, evaluată pe o scală Likert cu 5 puncte (*1 = Nedetaliat*, *5 = Foarte detaliat*) (ghid de instruire oferit de Porter, 2026). Ambele categorii de codare au fost folosite pentru a evalua independent secțiunile de reamintire liberă și de segmentare temporală.

3.7.4. Rezultate și Discuții

Studiul de față a oferit dovezi preliminare că persoanele sincere au inclus mai multe detalii decât cele alocate condiției de nesinceritate în ambele contexte de interviu (față în față și la distanță). A arătat, de asemenea, că în timpul fazei de segmentare temporală, persoanele sincere au inclus mai multe detalii decât cele nesincere.

Așa cum ne așteptam, rezultatele noastre sunt în concordanță cu cercetările anterioare privind indicatorii verbali ai minciunii, arătând că persoanele sincere sunt în general mai detaliate decât cele nesincere (de ex., DePaulo și colab., 2003; Hauch și colab., 2015). Mai mult, aceste constatări sprijină literatura privind evaluarea veridicității, întrucât criteriile CBCA și RM selectate disting între persoanele sincere și cele nesincere (Amado și colab., 2016; Gancedo Fernández și colab., 2021; Hauch și colab., 2017).

Studiul nostru oferă o perspectivă inițială asupra modului în care interviurile cu suspecți adulți pot fi desfășurate atât în contexte față în față, cât și la distanță. Am constatat că, în ambele contexte, persoanele sincere au fost la fel de detaliate.

În ceea ce privește relevanța fazei de segmentare temporală, rezultatele noastre le replică pe cele ale lui Deeb și colaboratorii (2025), care au constatat că un model de Interviu Segmentat a obținut mai multe detalii decât un Interviu Structurat standard.

3.8. Studiul 6B. Strategii utilizate pentru a Minți în Contextul unui Interviu și Relația Lor cu Trăsăturile de Personalitate⁸

3.8.1. Introducere

Strategii Utilizate pentru a Minți

Literatura privind strategiile utilizate pentru a minți este eterogenă, cu numeroase categorii propuse pentru clasificarea acestora (Gupta & Ortony, 2018). În cercetarea psihologică, minciunile sunt în general clasificate într-una dintre următoarele categorii: *minciuni directe*, *exagerări* (sau distorsiuni), *minciuni încorporate*, și *omisiuni* (sau minciuni subtile) (Leal și colab., 2020). Pentru scopurile studiului de față, o ultimă categorie este relevantă: *negarea*. Majoritatea cercetărilor axate pe strategiile utilizate pentru a minți le solicită participanților să menționeze explicit ce strategii au folosit. Totuși, în viața reală este puțin probabil să fie oferit feedback direct și în timp real despre strategiile utilizate de cineva care minte, ci mai degrabă interlocutorul se bazează pe indicii contextuale pentru a-și da seama dacă informația este sinceră sau nu (Masip & Herrero, 2015).

Personalitatea și Strategiile Utilizate pentru a Minți

Numeroase studii leagă trăsăturile de personalitate (în principal trăsăturile întunecate sau aversive) de comportamentele simulate antisociale, evidențiind o tendință de a folosi minciuna pentru a atinge obiective egoiste, chiar cu prețul bunăstării celorlalți (pentru o prezentare generală, vezi Muris și colab., 2017; Turi și colab., 2022). Deși majoritatea acestor studii se concentrează pe frecvența crescută a minciunii sau pe abilitatea (percepută) de a produce și detecta minciuni, ele nu abordează explicit strategiile specifice folosite de către cel care dorește să-și inducă în eroare interlocutorul. Un domeniu de cercetare emergent se concentrează pe trăsăturile luminoase, trecând dincolo de abordarea centrată pe trăsăturile aversive de personalitate. Aceste trăsături sunt

⁸ Conținutul subcapitolului de față se suprapune cu manuscrisul Cacuci, S-A., Porter, C.N., Zloteanu, M., Masip, J., Visu, G., Dan, B-M & Visu-Petra, L. (2026, *în pregătire, rezultate preliminare*) Dark and Light Personality Traits and Deception Strategies in Interview Context.

asociate cu o deschidere mai mare către relații autentice și pline de sens. *Credința în Umanitate* reflectă tendința de a-i vedea pe ceilalți ca fiind buni și demni de încredere; Umanismul reflectă convingerea că ceilalți merită grijă și respect; în timp ce Kantianismul susține atitudinea conform căreia cei din jur sunt valoroși, mai degrabă decât ca mijloace pentru atingerea propriilor obiective (Kaufman și colab., 2019). Astfel, aceste trăsături ar putea încuraja o comunicare autentică și directă și o angajare mai redusă în comportamente simulate.

3.8.2. Studiul de Față

Având în vedere numărul redus de cercetări pe acest subiect, am explorat dacă trăsăturile de personalitate (întunecate și luminoase) influențează modul în care participanții folosesc diferite strategii de a minți în timpul unui interviu investigativ simulat.

Concret, ne-am așteptat ca participanții cu niveluri mai ridicate ale trăsăturilor întunecate să folosească mai multe strategii de a minți în timpul interviului (*H1 exploratorie*).

În același timp, am presupus că participanții cu niveluri mai scăzute ale trăsăturilor întunecate folosesc mai puține astfel de strategii în timpul interviului (*H2 exploratorie*).

Acest studiu a examinat conținutul verbal derivat din interviurile colectate în Studiul 6A de la 112 participanți alocați condiției de nesinceritat. Eșantionul a inclus 95 de gen feminin (84,82%) și 17 de gen masculin (15,18%) cu vârste între 18 și 49 de ani ($Mdn_{vârsta} = 20,00$, $SD = 6,91$). Majoritatea participanților (63,39%) au raportat că au absolvit liceul, în timp ce restul (36,61%) au raportat că dețin cel puțin o diplomă de masterat. Aproape toți participanții (111) erau cetățeni români, doar un participant raportând cetățenie franceză. Toți participanții au raportat româna ca limbă maternă.

Codare

A fost dezvoltat un manual de codare pentru a surprinde cele patru mari categorii de strategii de a minți identificate în interviurile audio înregistrate și transcrise. Fiecare strategie a

fost codată ca prezentă (1) sau absentă (0) pe parcursul reamintirii libere, respectiv în secțiunea de segmentare temporală. *Fabricarea informației* a implicat situații în care participanții au oferit detalii complet inventate. *Negarea* a fost codată ca prezentă dacă participanții au negat explicit că s-ar fi întâmplat ceva (de ex., „Nu l-am luat niciodată”, „E o minciună!”). Dacă informația oferită era foarte ambiguă, iar persoana interviuată a oferit foarte puține detalii despre evenimentul central (laptopul furat), atunci secțiunea a fost codată ca *vagă*. Au fost identificate câteva alte strategii, dar cu o frecvență mai scăzută decât primele trei categorii menționate mai sus. S-a constituit astfel o secțiune separată pentru aceste substrategii.

Doi evaluatori au fost instruiți folosind manualul de codare și au codat independent un set inițial de 23 de interviuri (20% din totalul de 112 de interviuri). Toate incongruențele au fost discutate și s-a obținut un acord complet (ICC = 1,00) pentru toate cele 4 categorii. Pentru declarațiile rămase, un evaluator a codat 59 de interviuri, în timp ce celălalt a evaluat celelalte 30.

Măsurători de personalitate

Am folosit forma scurtă a *Inventarului Factorului Întunecat* (DFI; Moshagen și colab., 2020). Cei 35 de itemi evaluează caracteristicile comune (nucleul întunecat) pentru narcisism, psihopatie, machiavelism, sadism, cruzime, frustrare, dispreț, sentiment psihologic de îndreptățire, dezangajare morală, lăcomie și egocentrism. Participanților li se cere să își evalueze nivelul de (dez)acord cu fiecare item (1 = *Dezacord puternic*, 5 = *Acord puternic*). Versiunea scurtă permite calcularea exclusivă a unui scor total.

Scala Triadei Luminoase (LTS; Kaufman și colab., 2019) constă în 12 itemi care evaluează Credința în Umanitate, Umanismul și Kantianismul. Participanților li s-a cerut să își evalueze nivelul de acord sau dezacord cu fiecare item (1 = *Dezacord puternic*, 5 = *Acord puternic*).

3.8.3. Rezultate și Discuții

Întrucât potențiala legătură dintre trăsăturile de personalitate și strategiile utilizate pentru a minți reprezintă un domeniu de cercetare emergent, studiul de față a explorat dacă trăsăturile întunecate și luminoase de personalitate influențează utilizarea strategiilor de de a minți într-un interviu investigativ simulat. Modelele binomiale nu au relevat niciun efect al trăsăturilor întunecate, nici al celor luminoase de personalitate asupra diversității strategiilor folosite.

Majoritatea studiilor anterioare le-au cerut explicit participanților să descrie strategiile pe care plănuiau să le folosească sau pe care le-au folosit în timpul interviurilor simulate (Vrij și colab., 2012; Vrij și colab., 2020). În studiul de față, am încercat să catalogăm independent aceste strategii, fără a-i întreba pe participanți despre acest aspect. Deși această abordare replică situațiile din viața reală în care nu se oferă feedback explicit cu privire la corectitudinea evaluării, ea depinde și de percepția evaluatorului asupra strategiei care ar fi putut fi folosită. O altă limită a acestui studiu a fost dimensiunea relativ mică a eșantionului ($n=112$). Aceasta este relevantă, în special atunci când se vizează populații diverse și se încearcă surprinderea unor efecte semnificative ale trăsăturilor de personalitate (Hampejs și colab., 2025).

În cele din urmă, deși trăsăturile de personalitate pot fi asociate cu strategii mai diverse de a minți, în special având în vedere frecvența crescută a minciunii în rândul persoanelor cu trăsături întunecate (Turi și colab., 2022), merită remarcat și faptul că strategiile pot depinde de context. Cercetările viitoare pot ține cont și de rolul contextului de interacțiune atunci când examinează relația dintre trăsăturile de personalitate și strategii.

3.9. Studiul 7. O Analiză Teoretică a Perspectivei Interculturale Asupra Analizei de Conținut Bazate pe Criterii⁹

3.9.1. Introducere

Abuzul sexual asupra copiilor (ASC) este considerat un fenomen complex, iar printre factorii generali de risc asociați se numără și cei culturali (Guerra și colab., 2021). Valorile culturale sunt internalizate de la o vârstă foarte fragedă, modelându percepțiile și interacțiunile ulterioare cu lumea. În plus, creșterea mobilității internaționale presupune tranziții dintr-o țară în alta, iar normele și valorile culturale sunt transferate, fiind adesea foarte diferite de cele întâlnite în noua țară. Acest aspect are implicații importante pentru ASC. Astfel de probleme ridică o varietate de provocări pentru victimă, precum și pentru profesioniștii implicați. O întrebare-cheie este dacă tehnicile dezvoltate în mare parte „în Occident” și concepute de obicei pentru a ajuta la distingerea între relațiile „sincere” și „nesincere” ale copiilor sunt la fel de eficiente în alte părți ale lumii, în diverse contexte interculturale (Bull, 2019). Există un număr relativ limitat, dar în creștere, de studii care investighează dezvăluirea abuzului sexual la copii, din perspectivă interculturală (Baker & Dwairy, 2003; Fontes & Plummer, 2010).

Aspecte Generale

Evaluarea Validității Declarației (Statement Validity Assessment, SVA), folosită pentru prima dată la începutul anilor 1950 (într-o manieră mai puțin sistematică) de instanțele penale din Suedia și Germania, este cea mai populară procedură folosită în prezent pentru a evalua veridicitatea conținutului verbal, în special din mărturiile presupuselor victime ale acestui tip de abuz (Vrij, 2008).

⁹ Subcapitolul de față se suprapune cu publicația **Cacuci, S.-A., Bull, R., Huang, C.-Y. & Visu-Petra, L.* (2021). Criteria-Based Content Analysis in child sexual abuse cases: A cross-cultural perspective, *Child Abuse Review*, <https://doi.org/10.1002/car.2733>.**

Undeutsch (1989) a propus o listă sistematică inițială de criterii („*criteriile de credibilitate*”), care a fost ulterior revizuită într-o versiune cuprinzătoare numită „*Analiza de Conținut Bazată pe Criterii*” (CBCA) de către Steller și Köhnken (1989). O experiență personală autentică se presupune că va întruni mai multe dintre criteriile CBCA; totuși, absența criteriilor nu indică imediat o declarație este fabricată (Oberlader și colab., 2016). În prezent, evaluările SVA sunt acceptate ca probe în instanțele din mai multe țări europene, inclusiv în Germania, Suedia și Țările de Jos (vezi Amado și colab., 2015; Vrij, 2008).

SVA urmează patru pași: (1) analiza dosarului cauzei; (2) un interviu semistructurat; (3) protocolul/criteriile CBCA și (4) evaluarea rezultatului CBCA. Criteriile protocolului CBCA sunt împărțite în patru categorii: caracteristici generale, conținuturi specifice, conținuturi legate de motivație și elemente specifice infracțiunii. Categoria caracteristicilor generale (criteriile 1-3) evaluează global declarația. Categoria conținuturilor specifice (criteriile 4-13) se concentrează pe anumite părți ale declarației pentru a identifica acele elemente care circumscriu incidentul. Categoria conținuturilor legate de motivație (criteriile 14-18) examinează maniera în care este oferită declarația și motivația subiacentă. În cele din urmă, categoria elementelor specifice infracțiunii (criteriul 19) implică informații specifice anumitor tipuri de infracțiuni, cunoscute doar de experții din domeniu și de cei care au experimentat propriu-zis evenimentul. În ceea ce privește limitele, se consideră că scorarea CBCA se bazează pe decizii relativ subiective, întrucât, în afara unor ghiduri generale, rămâne la latitudinea evaluatorului dacă un anumit criteriu apare sau nu în declarație.

O problemă importantă privind SVA este posibila vulnerabilitate culturală (Davies, 1994). CBCA a fost dezvoltată, iar cercetările relevante au fost realizate, în principal, în contexte socioculturale europene și nord-americane (Davies, 1994; Godoy-Cervera & Higuera, 2005).

Totuși, eficacitatea sa în țări care variază în ceea ce privește valorile și normele culturale nu a fost documentată în mod sistematic. Ar fi vorba despre un singur studiu publicat (Ruby & Brigham, 1998) care abordează acest subiect și care a constatat că, în Statele Unite ale Americii, în funcție de grupul etnic investigat, unele criterii CBCA au fost predictorii mai buni ai credibilității decât altele.

3.9.2. Provocări Actuale

Lipsa actuală a cunoștințelor sistematice despre modul în care o metodă atât de utilizată poate varia în funcție de factorii culturali și etnici este îngrijorătoare. Analiza de față abordează această lacună, reunind diverse noțiuni despre modul în care normele și convingerile culturale ar putea influența veridicitatea raportărilor de abuz sexual ale copiilor analizate folosind CBCA. Având în vedere lipsa cercetărilor în domeniu, ideile propuse sunt exploratorii și sunt menite să stimuleze cercetări viitoare. Sunt discutate aspecte ce țin de dezvoltarea cognitivă și socio-emoțională a copiilor, în raport aspecte ce vizează dinamica sociale din cercetări interculturale.

3.9.3. Recomandări pentru Cercetări și Practici CBCA Viitoare dintr-o Perspectivă Interculturală

Prima noastră recomandare pentru cercetările viitoare este de a evalua dacă CBCA necesită adaptare la diverse contexte culturale. Majoritatea țărilor în care se folosește SVA au o cultură vest-europeană, dar traiectoriile migrației chiar și în interiorul acestui continent reprezintă un motiv suficient de valid pentru a tinde către o abordare ce ține cont de factorul cultural. Nu poate fi ignorat faptul că variația culturală poate exista chiar și în interiorul unei singure țări.

O a doua recomandare pentru cercetările viitoare ar fi evaluarea empirică a numărului de factori culturali analizați care ar putea influența narațiunile copiilor în raport cu criteriile CBCA. Narațiunile copiilor, în special amintirile autobiografice, sunt într-adevăr influențate de contextul lor cultural sau etnic (Wang și colab., 2017). Totuși, absența unor criterii CBCA nu înseamnă

neapărat că o declarație nu reflectă o experiență reală (Oberlader și colab., 2016). Copiii ar putea să nu includă anumite criterii nu pentru că le lipsesc cunoștințele necesare, nici pentru că mint, ci pur și simplu pentru că nu sunt obișnuiți să raporteze sau să descrie anumite aspecte pe care alții le-ar putea considera relevante sau necesare pentru îndeplinirea aceluia criteriu. Atunci când evaluează dezvoltările copiilor, profesioniștii trebuie să ia în considerare cât mai multe motive posibile pentru care un copil nu a oferit o declarație detaliată și cuprinzătoare, inclusiv contextul cultural al copilului. Studiile viitoare ar trebui să evalueze empiric influența dimensiunilor culturale și etnice asupra furnizării de declarații autentice, conform CBCA.

A treia noastră recomandare se referă la importanța conștientizării factorului cultural în practică. Totuși, este la fel de important să admitem că uneori încercările noastre de a fi mai „atenți la diferențele culturale” pot duce involuntar la rezultate mai puțin dezirabile, precum prejudecăți și stereotipuri (Fontes & Plummer, 2010; Huang & Bull, 2020). Deoarece CBCA se bazează în mare măsură pe informațiile oferite de copil, este important să se îmbunătățească abordarea actuală și expertiza necesară pentru administrarea evaluărilor CBCA, precum și abilitățile intervievatorilor, deoarece declarația oferită de un copil va fi puternic influențată de abilitățile intervievatorului.

În plus, așa cum au remarcat Sporer și colaboratorii (2021), CBCA nu ar trebui văzută ca un „instrument” banal și ușor accesibil pentru a distinge minciunile de adevăr. Ea necesită o constelație de abilități dezvoltate și exersate temeinic, precum și de cunoștințe practice exersate în interviuarea productivă și contraproductivă (Hirn Mueller și colab., 2015). Un alt aspect care ar trebui inclus în formarea specialiștilor este potențialul impact al limbajului intervievatorului asupra comportamentului copiilor și asupra narațiunii oferite în interviurile investigative.

Astfel, cercetările viitoare ar trebui să investigheze maniera în care profesioniștii pot învăța, în mod eficient, mai multe despre diferențele culturale ale copiilor și dinamica dintre aceștia și membrii familiei sau ai comunității lor, precum și modul în care profesioniștii își pot monitoriza propriile așteptări și prejudecăți, precum și abilitatea de a gestiona aceste situații (Fontes & Plummer, 2010; Huang & Bull, 2020). Nu în ultimul rând, sunt esențiale mai multe cercetări empirice în contexte aplicate pentru elaborarea și validarea unor practici și politici ce țin cont de factorul cultural.

CAPITOLUL 4. CONCLUZII ȘI DISCUȚII GENERALE

Unul dintre principalele obiective ale tezei de față a fost de a investiga **modul în care diferențele individuale și factorii contextuali se raportează la conținutul verbal nesincer**. Concret, teza a explorat modul în care oamenii comunică în viața lor de zi cu zi, analizând atât interacțiunile sincere, cât și pe cele nesincere. După trecerea în revistă a literaturii privind minciuna încorporată, studiile bazate pe jurnal zilnic au inclus o măsurătoare a gradului de nesinceritate, concepută explicit pentru a surprinde amploarea minciunii în minciunile cotidiene. Am evaluat, de asemenea, dimensiunile calitative ale minciunilor sincere, nesincere și încorporate care apar în contexte zilnice. Un alt domeniu pe care am urmărit să îl explorăm a fost interacțiunea dintre **factorii individuali** (trăsături de personalitate, atitudini față de minciună și scopuri pragmatice), **mediul de comunicare** (față în față sau interpus) și **caracteristicile interpersonale** (apropierea relațională, frecvența interacțiunii) cu gradul de planificare, credibilitatea și consecințele în două populații distincte (adulți și adolescenți).

Pentru a doua parte a cercetării, ne-am concentrat asupra mediului de interviu și am explorat **perspectiva forțelor de ordine din România față de strategiile de audiere și indicatorii minciunii**, ținând cont totodată de **suspiciunea în interogatoriu** atunci când desfășoară audieri cu suspecti. O altă contribuție importantă a tezei a fost evaluarea **eficacității unei abordări bazate pe segmentare temporală** pentru obținerea de relatări detaliate în timpul interviurilor **față în față și la distanță**, folosind un scenariu de infracțiune simulată. În cele din urmă, având în vedere numărul redus al cercetărilor privind modul în care **contextul cultural și etnic** al copiilor poate influența evaluarea veridicității relatărilor lor, am propus o **perspectivă teoretică asupra factorilor cognitivi și motivaționali** derivați din criteriile CBCA.

Tabelul 1.***Principalele Contribuții Teoretice și Empirice ale Tezei***

Studiu	Obiectiv	Principalele contribuții teoretice
<i>Studiul 1</i>	O sinteză a literaturii (<i>scoping review</i>) privind minciuna în cercetarea judiciară investigativă, prin identificarea studiilor care măsoară minciuna încorporată.	• A oferit o privire de ansamblu asupra cercetării emergente pe tema minciunilor încorporate. • Evidențiază relevanța unei abordări nuanțate a acestei strategii.
<i>Studiul 2A</i>	A examinat modul în care informațiile sincere și nesincere coexistă în interacțiunile zilnice, explorând frecvența minciunii, mediile de comunicare, caracteristicile interpersonale și obiectivele pragmatice. Credibilitatea, gradul de planificare și consecințele percepute au fost, de asemenea, evaluate.	• Confirmă constatările anterioare potrivit cărora comunicarea cotidiană este predominant sinceră și că minciunile tind să fie scurte, cu miză redusă, în interes propriu și considerate credibile. • Arată că majoritatea minciunilor cotidiene sunt încorporate și că relativ puține cazuri implică grade ridicate de nesinceritate, precum și că distribuția adevărilor și minciunilor între contextele față în față versus interpușe diferă de constatările anterioare privind efectul mediului de comunicare.
<i>Studiul 2B</i>	A explorat modul în care trăsăturile întunecate, trăsăturile luminoase și atitudinile față de minciună se raportează la comportamentul simulat , încorporând măsuri referitoare la interacțiunile nesincere din jurnalul zilnic.	• Demonstrează că trăsăturile întunecate, mai pronunțate, sunt asociate cu o frecvență mai mare a minciunii și cu atitudini mai pozitive față de minciună, precum și cu o viziune contextuală asupra minciunii. • Arată că trăsăturile kantiene sunt asociate în mod unic cu atitudini mai negative față de minciună și nivel redus de angajare în interacțiuni nesincere, în timp ce abilitatea percepută de a minți și trăsăturile întunecate nu sunt legate în mod direct de minciuni mai convingătoare sau în propriul beneficiu, nuanțând astfel modelele trăsături–minciună.
<i>Studiul 3</i>	Acest studiu a urmărit investigarea tiparelor zilnice în comportamentul simulat la adolescenții români și	• Oferă primele dovezi că adolescenții încorporează frecvent minciuna în mesaje altfel sincere. Replică constatările

	explorarea modului în care trăsăturile întunecate și luminoase de personalitate se raportează la acest tip de comportament. De asemenea, a urmărit promovarea cercetării privind minciuna încorporată la adolescenți.	potrivit cărora majoritatea minciunilor sunt îndreptate către persoane apropiate, adesea în contexte mediate, ceea ce este relevant pentru înțelegerea comportamentului online. • Relaționează trăsăturile de tip <i>callous-unemotional</i> și cele <i>kantiene</i>, precum și <i>Credința în Umanitate</i>, de tipare specifice de minciună extinzând modelele personalitate–minciună la comunicarea cotidiană a adolescenților.
Studiul 4	A replica parțial și a extinde schema de codare a lui DePaulo et al. (1996) pentru interacțiunile zilnice nesincere, prin abordarea atât a conținutului sincer cât și a minciunilor încorporate.	• Interacțiunile sincere acoperă o gamă mai largă de subiecte decât cele nesincere, iar tematicile abordate diferă sistematic între raportările sincere, nesincere și cele cu minciuni încorporate. • Propune că minciunile încorporate sunt asociate în special cu referirile la sentimente, în timp ce interacțiunile integral nesincere tind să se centreze pe explicații/justificări, rafinând perspectivele asupra minciunii și a naturii sale strategice.
Studiul 5	Explorarea perspectivelor forțelor de ordine din România asupra strategiilor de audiere, cu accent pe indicatorii verbali și nonverbali și pe nivelurile de suspiciune în interogatoriu.	• Completează literatura privind atitudinile forțelor de ordine din Europa de Est, rezultatele indicând o susținere largă a tacticilor etice și o utilitate percepută atât asupra indicatorilor verbali, cât și a celor nonverbali, independent de experiența în interviu. • Replica constatările anterioare potrivit cărora suspiciunea nu diferă între nivelurile de experiență și leagă suspiciunea în interogatoriu de perspective mai favorabile privind tacticile orientate spre dominanță.

<i>Studiul 6A</i>	Explorarea modului în care mediul de interviuare (față în față versus la distanță) se raportează la relațiile suspectilor, incluzând totodată o fază de segmentare temporală menită să obțină declarații mai detaliate.	• Oferă prima comparație directă între persoanele sincere și nesincere în interviurile cu suspecti față în față versus la distanță, arătând că persoanele sincere oferă în mod consecvent mai multe detalii în ambele contexte, precum și relevanța segmentării temporale în oferirea de declarații detaliate. • Contribuie la cercetarea emergentă privind modul în care o abordare prin segmentare temporală poate fi o potențială strategie de a încuraja relatări mai detaliate.
<i>Studiul 6B</i>	A explorat potențialele legături dintre trăsăturile întunecate și luminoase de personalitate și utilizarea strategiilor de a minți într-un interviu investigativ simulat.	• Constată că nu există un efect clar al trăsăturilor întunecate sau luminoase asupra diversității strategiilor de a minți, ceea ce ar putea indica faptul că constrângerile situaționale și relaționate cu sarcina pot fi mai relevante decât influențele trăsăturilor în acest context. • Oferă explicații teoretice și direcții viitoare, încadrând relațiile personalitate–strategie ca fiind mai complexe, în concordanță cu asumțiile COLD (Markowitz & Hancock, 2019).
<i>Studiul 7</i>	Oferirea unei perspective teoretice de ansamblu asupra potențialei influențe a culturii și a contextului etnic asupra Analizei de Conținut Bazate pe Criterii	• Extinde presupunerile teoretice anterioare potrivit cărora unele criterii CBCA sunt mai susceptibile variației culturale decât altele și articulează posibilele influențe culturale asupra criteriilor cognitive și motivaționale. • Oferă un cadru conceptual și sugestii specifice spre a fi testate empiric, subliniind o potențială validare interculturală viitoare a CBCA.

Tabelul 2.
Principalele Contribuții Metodologice ale Tezei

Studiu	Obiectiv	Principalele contribuții metodologice
<i>Studiul 2A</i>	Adaptarea și aplicarea unui Formular de Interacțiune Socială și Minciună extins (SIDF, DePaulo și colab., 1996), prin includerea unui item ce evaluează gradul de nesinceritate, folosind metoda jurnalului zilnic într-un eșantion de adulți.	Adaptează SIDF (DePaulo și colab., 1996) pentru a include un item ce evaluează gradul de nesinceritate, permițând o evaluare nuanțată a interacțiunilor cotidiene ale adulților , de-a lungul unui continuum de la adevăr la minciună.
<i>Studiul 2B</i>	Integrarea adaptărilor românești ale Scalei Triadei Luminoase (LTS, Kaufman și colab., 2019) , ale Inventarului Factorului Întunecat (DFI, Moshagen și colab., 2018) și ale Chestionarului Profilului de Minciună (LIE; Makowski și colab., 2023) într-o evaluare combinată trăsături și metodă jurnalului pentru a evalua populația adultă.	A validat un instrument al Trăsăturilor Luminoase (Scala Triadei Luminoase, Kaufman și colab., 2019), împreună cu o scală dispozițională a minciunii (Abilitate, Frecvență, Perspectivă Negativă, Contextualitate) (Makowski și colab., 2023), în raport cu măsurile comunicării nesincere, datele în populația adultă fiind colectate prin metoda jurnalului zilnic.
<i>Studiul 3</i>	Propunerea și extinderea unei versiuni adecvate vârstei a Formularului de Interacțiune Socială și Minciună (SIDF, DePaulo și colab., 1996), fiind adăugate evaluări ale gradului de nesinceritate într-un jurnal zilnic pentru adolescenți . Integrarea unei adaptări românești a Scalei Triadei Luminoase (LTS, Kaufman și colab., 2019)	Adaptează SIDF (DePaulo și colab., 1996) pentru a fi specific adolescenților și pentru a include o măsurătoare a interacțiunilor încorporate, într-o populație în care instrumentele validate ce măsoară interacțiunile nesincere zilnice sunt rare . În plus, adaptarea Scalei Triadei Luminoase (Kaufman și colab., 2019) pentru un eșantion de adolescenți și compararea acestuia cu o măsurătoare a trăsăturilor de tip <i>callous-</i>

		<i>unemotional</i> (CUS, Frick, 2004).
<i>Studiul 5</i>	Pilotarea unui instrument de evaluare a perspectivei privind strategiile de audiere (Cleary & Bull, 2019) în rândul forțelor de ordine și adaptarea unui chestionar privind indicatorii minciunii (Strömwall & Granhag, 2003) pentru forțele de ordine din România.	Traducerea și adaptarea chestionarului lui Cleary & Bull (2019) pentru a evalua perspectiva forțelor de ordine privind strategiile de audiere și extinderea instrumentului propus de Strömwall & Granhag (2003) privind atitudinile față de indicatorii minciunii prin introducerea unor indicatori verbali suplimentari. Rezultatele preliminare au ajutat la identificarea itemilor care necesită rafinare pentru următoarea parte a proiectului.
<i>Studiul 6A</i>	Adaptarea și validarea unei strategii de segmentare temporală derivate din NICHD (Lamb și colab., 2008; Lamb și colab., 2011) pentru un interviu simulat cu suspecti, atât în format de interviu față în față, cât și la distanță.	Adaptarea și implementarea unei strategii promițătoare de segmentare temporală , dincolo de utilizarea în contextele cu martori minori. Colectarea de date preliminare privind utilitatea strategiei de a obține declarații detaliate în interviurile investigative cu suspecti adulți.
<i>Studiul 6B</i>	Integrarea adaptării românești a Triadei Luminoase (LTS, Kaufman și colab., 2019) și compararea acesteia cu Inventarul Factorului Întunecat (DFI, Moshagen și colab., 2018) într-un context simulat de interviu.	Testarea suplimentară a Scalei Triadei Luminoase (Kaufman și colab., 2019) în contextul interviurii suspectilor.

4.1. Limite și direcții viitoare de cercetare

Alături de contribuții, este necesară menționarea și a câtorva limite ale tezei, în speranța că cercetările viitoare vor ține cont de acestea. În primul rând, trebuie luată în considerare măsura în care constatările noastre pot fi generalizate. Mai multe dintre studiile incluse în teză (**Studiile 2A și B, Studiul 4, Studiile 6A și B**) au fost realizate pe eșantioane de studenți. În plus, în **Studiile 6A și B**, majoritatea participanților au fost de gen feminin. Astfel, cercetările viitoare ar trebui să urmărească un eșantion mai echilibrat.

În al doilea rând, majoritatea studiilor, în special cele care au inclus metoda jurnalului zilnic, s-au bazat pe măsuri de auto-raportare. Pentru eșantionul de adolescenți și cel ce a inclus practicieni din rândul forțelor de ordine, am inclus o scală pentru a evalua potențialul efect de dezirabilitate socială, dar este important să fie utilizate măsurători obiective suplimentare pentru a ține cont de eventualele răspunsuri distorsionate. Având în vedere distribuția trăsăturilor întunecate și luminoase în populația generală, ar fi necesare eșantioane mai mari, care să includă o reprezentare echilibrată a nivelurilor scăzute, medii și ridicate ale acestor trăsături (Moshagen și colab., 2018; Turi și colab., 2025).

În al treilea rând, forțele de ordine din **Studiul 5** au completat o scală adaptată (Strömwall & Granhag, 2003) privind percepția față de indicatorii verbali și nonverbal ai minciunii. Totuși, sunt necesare cercetări suplimentare pentru a evalua mai în profunzime modul în care practicienii evaluează acești indicatori.

În al patrulea rând, în ceea ce privește interviul investigativ, am menționat faptul că toți participanții au parcurs aceeași succesiune de faze ale interviului (reamintire liberă, apoi segmentare temporală). Astfel, nu am putut evalua un efect independent al segmentării temporale, întrucât nu se poate exclude că alți factori au influențat răspunsurile participanților (de ex., s-au

familiarizat cu interviuatorul). Prin urmare, cercetările viitoare ar trebui să implementeze o ordine contrabalansată a sarcinii.

În al cincilea rând, este important să admitem faptul că vizionarea unui videoclip cu o infracțiune simulată, comparativ cu implicarea propriu-zisă într-o activitate simulată, poate duce la diferențe în ceea ce privește calitatea relatării oferite (Vrij & Granhag, 2012). Studiile viitoare ar putea folosi o activitate simulată și, ulterior, să aibă loc interviuri față în față sau online. În scenarii similare celor din viața reală, în care interviurile rareori au loc imediat după infracțiune, acest lucru permite o perspectivă mai nuanțată asupra efectelor degradării memoriei și asupra obținerii informațiilor (Jupe și colab., 2020).

În cele din urmă, pentru a evalua strategiile de a minți evaluate în cadrul interviurilor, ar fi recomandat să se includă și o raportare subiectivă alături de codarea independentă a strategiilor identificate de cercetător. Acest lucru ar putea permite includerea mai multor categorii de strategii și o analiză comparativă nuanțată.

REFERENCES

- Afzal, T., Dykstra, V. W., O'Connor, A. M., & Evans, A. D. (2026). I think they believed me: examining the perceived believability of lies across age and relationship closeness. *Self and Identity*, 25(4), 509–523. <https://doi.org/10.1080/15298868.2026.2652848>
- Amado, B.G., Arce, R. & Fariña, F. (2015) Undeutsch hypothesis and criteria based content analysis: A meta-analytic review. *The European Journal of Psychology Applied to Legal Context*, 7(1), 3–12. <https://doi.org/10.1016/j.ejpal.2014.11.002>
- Amado, B. G., Arce, R., Farina, F., & Vilarino, M. (2016). Criteria-Based Content Analysis (CBCA) reality criteria in adults: A meta-analytic review. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 16(2), 201-210. <https://doi.org/10.1016/j.ijchp.2016.01.002>
- Applegate, J. L., & Delia, J. G. (1980). Person-centered speech, psychological development, and the contexts of language usage. In R.S. Clair & H. Giles (Eds.). *The social and psychological contexts of language* (pp. 245-282). Psychology Press.
- Arcimowicz, B., Cantarero, K., & Soroko, E. (2015). Motivation and consequences of lying. A qualitative analysis of everyday lying. *Forum Qualitative Sozialforschung/Forum: Qualitative Social Research*, 16 (3).
- Arslan, R. C., Walther, M. P., & Tata, C. S. (2020). formr: A study framework allowing for automated feedback generation and complex longitudinal experience-sampling studies using R. *Behavior Research Methods*, 52, 376–387. <https://doi.org/10.3758/s13428-019-01236-y>
- Arslan, R.C., & Tata, C.S. (2026). *formr*: A study framework allowing for automated feedback generation and complex longitudinal experience sampling studies using R. (version v0.22.0).

- Baker, K.A. & Dwairy, M. (2003) Cultural norms versus state law in treating incest: A suggested model for Arab families. *Child Abuse & Neglect*, 27(1), 109–123. [https://doi.org/10.1016/S0145-2134\(02\)00505-7](https://doi.org/10.1016/S0145-2134(02)00505-7)
- Bogaard, G., Meijer, E. H., & Vrij, A. (2014). Using an example statement increases information but does not increase accuracy of CBCA, RM, and SCAN. *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling*, 11, 151–163. <https://doi.org/10.1002/jip.1409>
- Bogaard G, Meijer EH, Vrij A, Merckelbach H (2016). Strong, but Wrong: Lay People's and Police Officers' Beliefs about Verbal and Nonverbal Cues to Deception. *PLOS ONE* 11(6): e0156615. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0156615>
- Bond, C. F., & DePaulo, B. M. (2006). Accuracy of deception judgments. *Personality and Social Psychology Review*, 10(3), 214–234. https://doi.org/10.1207/s15327957pspr1003_2
- Boskovic, I., Gallardo, C. T., Vrij, A., Hope, L., & Merckelbach, H. (2019). Verifiability on the run: an experimental study on the verifiability approach to malingered symptoms. *Psychiatry, Psychology and Law*, 26(1), 65–76. <https://doi.org/10.1080/13218719.2018.1483272>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Brimbal, L., Roche, S. P., & Martaindale, M. H. (2024). Interviewing and interrogation practices and beliefs, 20 years later: A national self-report survey of American police. *Law and Human Behavior*, 48(4), 247–261. <https://doi.org/10.1037/lhb0000570>
- Brown, D., Walker, D., & Godden, E. (2021). Tele-forensic interviewing to elicit children's evidence—Benefits, risks, and practical considerations. *Psychology, Public Policy, and Law*, 27(1), 17–29. <https://doi.org/10.1037/law0000288>

- Bull, R. (2019). Credible accounts: What they are and how to obtain them. *Linguistics and the Human Sciences*, 12(2–3), 166–176. <https://doi.org/10.1558/lhs.36990>
- Buta, M., Visu-Petra, G., Visu-Petra, L. (2020). A little lie never hurt anyone: Attitudes toward various types of lies over the lifespan. *Psychology in Russia: State of the art*, 13(1), 70-81
- Buta, M., Visu-Petra, G., Opre, A., Koller, S., & Visu-Petra, L. (2022). Individual predictors of lie acceptability across development. *European Journal of Developmental Psychology*, 19(5), 696-710. <https://doi.org/10.1080/17405629.2021.1947234>
- Cacuci, S-A., & Visu-Petra, L. (2026). A scoping review of the literature on embedded truths and lies in investigative research. *Cognition. Brain. Behavior. An Interdisciplinary Journal*, 30(1), 63-103. <https://doi.org/10.24193/cbb.2026.30.04>
- Cantarero, K., Szarota, P., Stamkou, E., Navas, M., & Dominguez Espinosa, A. del C. (2018a). When is a lie acceptable? Work and private life lying acceptance depends on its beneficiary. *The Journal of Social Psychology*, 158(2), 220–235. <https://doi.org/10.1080/00224545.2017.1327404>
- Cantarero, K., Van Tilburg, W. A., & Szarota, P. (2018b). Differentiating everyday lies: A typology of lies based on beneficiary and motivation. *Personality and Individual Differences*, 134, 252-260. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.05.013>
- Caso, L., Cavagnis, L., Vrij, A., & Palena, N. (2023). Cues to deception: Can complications, common knowledge details, and self-handicapping strategies discriminate between truths, embedded lies and outright lies in an Italian-speaking sample? *Frontiers in Psychology*, 14, 1128194. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1128194>

- Cazan, E., Matei, D., Budăi, R., Gavriș R. (2020). Tactica audierii în procesul penal. Ghid de bune practici. Editura Măiastra, Târgu Jiu. <https://inm-lex.ro/poca/files/%20Ghid%20tehnici%20audiere%20-%20web-online.pdf>
- Codul de procedură penală* [Code of Criminal Procedure]. Retrieved from <https://www.romaniacurata.ro/documente/CPP.pdf>
- Cleary, H. M. D., & Bull, R. (2019). Jail inmates' perspectives on police interrogation. *Psychology, Crime & Law*, 25(2), 157–170. <https://doi.org/10.1080/1068316X.2018.1503667>
- Davies, G.M. (1994) Statement validity analysis: An art or a science? Commentary on Bradford. *Child Abuse Review*, 3(2), 104–106. <https://doi.org/10.1002/car.2380030208>
- Deeb, H., Vrij, A., Leal, S., Fallon, M., Mann, S., Luther, K., & Granhag, P. A. (2022a). Mapping details to elicit information and cues to deceit: the effects of map richness. *The European Journal of Psychology Applied to Legal Context*, 14(1), 11–19. <https://doi.org/10.5093/ejpalc2022a2>
- Deeb, H., Vrij, A., Leal, S., Mann, S., & Burkhardt, J. (2022b). The model sketch for enhancing lie detection and eliciting information. *Brain Sciences*, 12(9), 1180. <https://doi.org/10.3390/brainsci12091180>
- Deeb, H., Vrij, A., Leal, S., Fallon, M., Mann, S., Luther, K., & Granhag, P. A. (2022c). Sketching routes to elicit information and cues to deceit. *Applied Cognitive Psychology*, 36(5), 1049–1059. <https://doi.org/10.1002/acp.3989>
- Deeb, H., Vrij, A., Severino, M., & Leal, S. (2025). The segmented interview: partitioning the initial free recall topics into segments to enhance information gathering and lie detection. *Behavioral Sciences*, 15(9), 1163. <https://doi.org/10.3390/bs15091163>

- DePaulo, B. M., Kashy, D. A., Kirkendol, S. E., Wyer, M. M., & Epstein, J. A. (1996). Lying in everyday life. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(5), 979–995. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.70.5.979>
- DePaulo, B. M., & Kashy, D. A. (1998). Everyday lies in close and casual relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(1), 63–79. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.1.63>
- DePaulo, B. M., Lindsay, J. J., Malone, B. E., Muhlenbruck, L., Charlton, K., & Cooper, H. (2003). Cues to deception. *Psychological bulletin*, 129(1), 74. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.129.1.74>
- DePaulo, B. M. (2009). *Behind the door of deceit. Understanding the biggest liars in our lives*. Charleston, SC: DoubleDoor Books.
- Dumitrașcu, I. D. (2024). Classic and modern trends in hearing individuals from the perspective of forensic psychology and good faith. *Conferința Internațională de Drept, Studii Europene și Relații Internaționale*, 12(XII), 317-324.
- Dykstra, V. W., Turchio, V. M., Willoughby, T., & Evans, A. D. (2023). Longitudinal associations between impulsivity and lie-telling in childhood and adolescence. *Developmental Science*, 26, e13370. <https://doi.org/10.1111/desc.13370>
- Dykstra, V. W., Willoughby, T., & Evans, A. D. (2024). Longitudinal associations between lie evaluations and frequency: The moderating role of age. *Developmental Science*, 27(3). <https://doi.org/10.1111/desc.13465>
- Elaad, E. (2019). Self-assessed lie and truth telling abilities: demographic, personality, and behavioral correlates. In T. Docan-Morgan (Ed.), *Handbook of Deceptive Communication*, 445–462. Palgrave: Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-319-96334-1_23

- Fontes, L.A. & Plummer, C. (2010). Cultural issues in disclosures of child sexual abuse. *Journal of Child Sexual Abuse*, 19(5), 491–518. <https://doi.org/10.1080/10538712.2010.512520>
- Forsyth, L., Anglim, J., March, E., & Bilobrk, B. (2021). Dark Tetrad personality traits and the propensity to lie across multiple contexts. *Personality & Individual Differences*, 177. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.110792>
- Frick, P. J. (2004). Inventory of Callous–Unemotional traits [Dataset]. In *PsycTESTS Dataset*. <https://doi.org/10.1037/t62639-000>
- Gancedo Fernández, Y., Fariña Rivera, F., Seijo Martínez, D., Vilariño Vázquez, M., & Arce Fernández, R. (2021). Reality monitoring: A meta-analytical review for forensic practice. *European Journal of Psychology Applied to Legal Context*, 99-110. <https://doi.org/10.5093/ejpalc2021a10>
- George, J. F., & Carlson, J. R. (2005). Media selection for deceitful communication. In *Proceedings of the 38th Annual Hawaii International Conference on System Sciences* (pp. 21b-21b). IEEE. <https://doi.org/10.1109/HICSS.2005.407>
- Glätzle-Rützler, D., & Lergetporer, P. (2014). Lying and age: An experimental study. *Journal of Economic Psychology*, 46, 12–25. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2014.11.002>
- Godoy-Cervera, V. & Higuera, L. (2005) Criteria-based content analysis (CBCA) in statement credibility assessment. *Papeles del Psicólogo*, 26, 92–98.
- Granhag, P. A., & Hartwig, M. (2014). The strategic use of evidence technique: A conceptual overview. *Detecting deception: Current challenges and cognitive approaches*, 231-251. <https://doi.org/10.1002/9781118510001.ch10>
- Grice, H. P. (1975). Logic and conversation. In P. Cole & J. L. Morgan (Eds.), *Syntax and semantics, Vol. 3: Speech acts* (pp. 41–58). Academic Press.

- Guerra, C., Arredondo, V., Saavedra, C., Pinto-Cortez, C., Benguria, A., & Orrego, A. (2021). Gender differences in the disclosure of sexual abuse in Chilean adolescents. *Child Abuse Review*, 30(3), 210–225. <https://doi.org/10.1002/car.2672>
- Gupta, S., & Ortony, A. (2018). Lying and Deception. In J. Meibauer (Ed.), *The Oxford handbook of lying* (pp. 149–169). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780198736578.013.11>
- Guthrie, J., & Kunkel, A. (2013). Tell me sweet (and not-so-sweet) little lies: Deception in romantic relationships. *Communication Studies*, 64(2), 141-157. <https://doi.org/10.1080/10510974.2012.755637>
- Hampejs, V., Zwickl, A. A., Tran, U. S., & Voracek, M. (2025). The Dark Triad of personality and criminal and delinquent behavior: Preregistered systematic review and three-level meta-analysis. *Personality and Individual Differences*, 246, 113308. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2025.113308>
- Hancock, J. T., Thom-Santelli, J., & Ritchie, T. (2004). Deception and design: The impact of communication technology on lying behavior. In E. Dykstra-Erickson, and M. Tscheligi (Eds.), *Proceedings of the SIGCHI conference on human factors in computing systems* (pp. 129-134). Association for Computing Machinery. <https://doi.org/10.1145/985692.985709>
- Hare, R. D., Forth, A. E., & Hart, S. D. (1989). The psychopath as prototype for pathological lying and deception. In J. C. Yuille (Ed.), *Credibility assessment* (pp. 25-49). Dordrecht: Springer Netherlands.
- Hartwig, M., Anders Granhag, P., & Strömwall, L. A. (2007). Guilty and innocent suspects' strategies during police interrogations. *Psychology, Crime & Law*, 13(2), 213–227. <https://doi.org/10.1080/10683160600750264>

- Hartwig M. and Bond Jr. C. F. (2014). Lie Detection from multiple cues: A meta-analysis, *Applied Cognitive Psychology*, 28, 661–676. <https://doi.org/10.1002/acp.3052>
- Harvey, A. C., Vrij, A., Leal, S., Hope, L., & Mann, S. (2017). Deception and decay: Verbal lie detection as a function of delay and encoding quality. *Journal of Applied Research in Memory and Cognition*, 6(3), 306-318. <https://doi.org/10.1016/j.jarmac.2017.04.002>
- Hauch, V., Blandón-Gitlin, I., Masip, J., & Sporer, S. L. (2015). Are Computers Effective Lie Detectors? A Meta-Analysis of Linguistic Cues to Deception. *Personality and Social Psychology Review*, 19(4), 307-342. <https://doi.org/10.1177/1088868314556539>
- Hauch, V., Sporer, S.L., Masip, J. & Blandón-Gitlin, I. (2017) Can credibility criteria be assessed reliably? A meta-analysis of criteria-based content analysis. *Psychological Assessment*, 29(6), 819. <https://doi.org/10.1037/pas0000426>
- Hidalgo-Fuentes, S., González-Pérez, E., & Martínez-Álvarez, I. (2025). Relationship between online trolling and Dark Tetrad personality traits: A meta-analysis. *Psicothema*, 37(4), 29-41. <http://dx.doi.org/10.70478/psicothema.2025.37.26>
- Hirn Mueller, D., Schreiber Compo, N., Molina, J., Bryon, A. & Pimentel, P.S. (2015) Productive and counterproductive interviewing techniques: Do law enforcement investigators know the difference? *Psychology, Public Policy, and Law*, 21(3), 295–308. <https://doi.org/10.1037/law0000047>
- Hoogesteyn, K., Verigin, B. L., Finnicks, D., & Meijer, E. H. (2023). Rapport-building: Chat versus in-person witness interviews. *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling*, 20(2), 162–178. <https://doi.org/10.1002/jip.1609>

- Huang, C.Y. & Bull, R. (2020) Applying Hierarchy of Expert Performance (HEP) to investigative interview evaluation: strengths, challenges and future directions. *Psychiatry, Psychology and Law*, 28(2), 255–273. <https://doi.org/10.1080/13218719.2020.1770634>
- Huang, J. L., Bowling, N. A., Liu, M., & Li, Y. (2015). Detecting insufficient effort responding with an infrequency scale: Evaluating validity and participant reactions. *Journal of Business and Psychology*, 30(2), 299-311. <https://doi.org/10.1007/s10869-014-9357-6>
- Johnson, M. K., & Raye, C. L. (1981). Reality monitoring. *Psychological review*, 88(1), 67.
- Jonason, P. K., Lyons, M., Baughman, H. M., & Vernon, P. A. (2014). What a tangled web we weave: the dark triad traits and deception. *Personality and Individual Differences*, 70, 117-119. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.06.038>
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2017). Duplicity among the dark triad: Three faces of deceit. *Journal of Personality and Social Psychology*, 113(2), 329–342. <https://doi.org/10.1037/pspp0000139>
- Jupe, L. M., Vrij, A., Leal, S., & Nahari, G. (2020). Fading lies: applying the verifiability approach after a period of delay. *Psychology, Crime & Law*, 26(4), 327–342. <https://doi.org/10.1080/1068316X.2019.1669594>
- Kashy, D. A., & DePaulo, B. M. (1996). Who lies?. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(5), 1037. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.70.5.1037>
- Kassin, S.M., Leo, R.A., Meissner, C.A. et al.(2007). Police Interviewing and Interrogation: A Self-Report Survey of Police Practices and Beliefs. *Law Human Behavior* 31, 381–400. <https://doi.org/10.1007/s10979-006-9073-5>

- Kaufman, S. B., Yaden, D. B., Hyde, E., & Tsukayama, E. (2019). The Light vs. Dark Triad of personality: Contrasting two very different profiles of human nature. *Frontiers in Psychology, 10*, 1-26. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00467>
- Kelly, C. E., Miller, J. C., Redlich, A. D., & Kleinman, S. M. (2013). A taxonomy of interrogation methods. *Psychology, Public Policy, and Law, 19*(2), 165–178. <https://doi.org/10.1037/a0030310>
- Lamb, M. E., Hershkowitz, I., Orbach, Y., & Esplin, P. W. (2008). *Tell me what happened: Structured investigative interviews of child victims and witnesses*. Wiley. <https://doi.org/10.1002/9780470773291>
- Lamb, M. E., La Rooy, D. J., Malloy, L. C., & Katz, C. (Eds.). (2011). *Children's testimony: A handbook of psychological research and forensic practice* (2nd ed.). Wiley-Blackwell.
- Leal, S., Vrij, A., Deeb, H., Hudson, C., Capuozzo, P., & Fisher, R. P. (2020). Verbal cues to deceit when lying through omitting information. *Legal and Criminological Psychology, 25*(2), 278-294. <https://doi.org/10.1111/lcrp.12180>
- Leins, D. A., Fisher, R. P., & Ross, S. J. (2013). Exploring liars' strategies for creating deceptive reports. *Legal and Criminological Psychology, 18*(1), 141–151. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8333.2011.02041.x>
- Levine, T. R., Serota, K. B., Carey, F., & Messer, D. (2013). Teenagers Lie a Lot: A Further Investigation into the Prevalence of Lying. *Communication Research Reports, 30*(3), 211–220. <https://doi.org/10.1080/08824096.2013.806254>
- Levine, T. R. (2014). Truth-Default Theory (TDT). *Journal of Language and Social Psychology, 33*(4), 378–392. <https://doi.org/10.1177/0261927x14535916>

- Levine, T. R. (2019). *Duped: Truth-Default Theory and the Social Science of Lying and Deception*. University Alabama Press.
- Liberati, A., Altman, D. G., Tetzlaff, J., Mulrow, C., Gøtzsche, P. C., Ioannidis, J. P., Clarke, M., Devereaux, P. J., Kleijnen, J., & Moher, D. (2009). The PRISMA statement for reporting systematic reviews and meta-analyses of studies that evaluate health care interventions: explanation and elaboration. *Journal of Clinical Epidemiology*, 62(10), e1–e34. <https://doi.org/10.1016/j.jclinepi.2009.06.006>
- Loconte, R., & Kleinberg, B. (2025). Examining embedded lies through computational text analysis. *Scientific Reports*, 15(1). <https://doi.org/10.1038/s41598-025-11327-w>
- Makowski, D., Pham, T., Lau, Z. J., Raine, A., & Chen, S. A. (2023). The structure of deception: Validation of the Lying Profile Questionnaire. *Current Psychology*, 42(5), 4001-4016. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-01760-1>
- Markowitz, D. M., & Hancock, J. T. (2019). Deception and language: The contextual organization of language and deception (COLD) framework. In Docan-Morgan, T. (Ed.) *The Palgrave handbook of deceptive communication* (pp. 193-212). Cham: Springer International Publishing.
- Markowitz, D. M. (2020). The deception faucet: A metaphor to conceptualize deception and its detection. *New Ideas in Psychology*, 59. <https://doi.org/10.1016/j.newideapsych.2020.100816>
- Markowitz, D. M., & Levine, T. R. (2021). It's the Situation and Your Disposition: A Test of Two Honesty Hypotheses. *Social Psychological and Personality Science*. <https://doi.org/10.1177/1948550619898976>

- Markowitz, D. M. (2022). Revisiting the relationship between deception and design: A replication and extension of Hancock et al. (2004). *Human Communication Research*, 48(1), 158-167. <https://doi.org/10.1093/hcr/hqab019>
- Markowitz, D. M., & Hancock, J. T. (2022). Lies and language: A context-contingent approach to verbal cues of deceit. In M. Dehghani & R. L. Boyd (Eds.), *Handbook of language analysis in psychology* (pp. 274–284). Guilford Press.
- Markowitz DM, Hancock JT, Woodworth MT and Ely M (2023). Contextual considerations for deception production and detection in forensic interviews. *Frontiers in Psychology* 14, 1134052. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1134052>
- Markowitz, D. M. (2024). Deconstructing deception: Frequency, communicator characteristics, and linguistic features of embeddedness. *Applied Cognitive Psychology*, 38(3), e4215. <https://doi.org/10.1002/acp.4215>
- Martinez, R. J., Punyanunt-Carter, N. M., Levine, T. R., & Serota, K. B. (2026). Everyday interpersonal deception among college-aged respondents: a directed content analysis. *Qualitative Research Reports in Communication*, 1–13. <https://doi.org/10.1080/17459435.2026.2665612>
- Masip, J., Garrido, E., & Herrero, C. (2004). Defining deception. *Anales de psicología*, 20(1), 147-171.
- Masip, J., Alonso, H., Herrero, C., & Garrido, E. (2016). Experienced and novice officers' generalized communication suspicion and veracity judgments. *Law and Human Behavior*, 40(2), 169–181. <https://doi.org/10.1037/lhb0000169>
- Masip, J., & Herrero, C. (2015). New approaches in deception detection I. Background and theoretical framework. *Papeles del Psicólogo*, 36(2), 83-95.

- May L., Fahsing I., Kelly C.E., Barela S., Milne R., Bull R. (2026). "What is investigative interviewing (and what is it not)? A primer on the ethos of suspect interviewing". *Journal of Criminal Psychology*, 16 (1), 5–21. <https://doi.org/10.1108/JCP-10-2024-0092>
- McCornack, S. A., Levine, T. R., Solowczuk, K. A., Torres, H. I., & Campbell, D. M. (1992). When the alteration of information is viewed as deception: An empirical test of information manipulation theory. *Communication Monographs*, 59(1), 17–29. <https://doi.org/10.1080/03637759209376246>
- McCornack, S. A. (1992). Information manipulation theory. *Communication Monographs*, 59(1), 1–16. <https://doi.org/10.1080/03637759209376245>
- McCornack, S. A., Morrison, K., Paik, J. E., Wisner, A. M., & Zhu, X. (2014). Information Manipulation Theory 2: A propositional theory of deceitful discourse production. *Journal of Language and Social Psychology*, 33(4), 348-377. <https://doi.org/10.1177/0261927X14534656>
- Mcevoy, A. (2021). *Investigating the relationship between lie acceptability and self-reported deceptive behaviour tendencies: Gender and age differences* [Undergraduate Thesis]. National College of Ireland, Dublin.
- Meissner, C. A., Redlich, A. D., Michael, S. W., Evans, J. R., Camilletti, C. R., Bhatt, S., & Brandon, S. (2014). Accusatorial and information-gathering interrogation methods and their effects on true and false confessions: A meta-analytic review. *Journal of Experimental Criminology*, 10, 459–486.
- Meissner, C. A., & Kassin, S. M. (2002). "He's guilty!": Investigator bias in judgments of truth and deception. *Law and Human Behavior*, 26(5), 469–480.

- Moor, L., & Anderson, J. R. (2019). A systematic literature review of the relationship between dark personality traits and antisocial online behaviours. *Personality and Individual Differences, 144*, 40-55. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.02.027>
- Morrison, K., McCornack, S., Deverell, W. T., Zhu, X., & Temple, S. (2020). Where have all the liars gone? Examining situational complexity and the inclusion of false information within discourse.
- Morrison, K., & McCornack, S. A. (2026). Can we be honest? Cognition, intention, speech production, and the future of deception research. *Journal of Language and Social Psychology, 45*(1), 122-146. <https://doi.org/10.1177/0261927X251364005>
- Moshagen, M., Hilbig, B. E., & Zettler, I. (2018). The Dark Core of personality. *Psychological Review, 125*(5), 656–688. <https://doi.org/10.1037/rev0000111>
- Moshagen, M., Zettler, I., & Hilbig, B. E. (2020). Measuring the Dark Core of Personality. *Psychological Assessment, 32*(2), 182–196. <https://doi.org/10.1037/pas0000778>
- Muris, P., Merckelbach, H., Otgaar, H., & Meijer, E. (2017). The malevolent side of human nature: A meta-analysis and critical review of the literature on the Dark Triad (narcissism, Machiavellianism, and psychopathy). *Perspectives on Psychological Science, 12*(2), 183–204. <https://doi.org/10.1177/1745691616666070>
- Nahari, G., Vrij, A., & Fisher, R. P. (2014a). The Verifiability Approach: Countermeasures Facilitate its Ability to Discriminate Between Truths and Lies. *Applied Cognitive Psychology, 28*(1), 122–128. <https://doi.org/10.1002/acp.2974>

- Nash, R. A., Houston, K. A., Ryan, K., & Woodger, N. (2014). Remembering remotely: Would video-mediation impair witnesses' memory reports? *Psychology, Crime & Law*, 20(8), 756–768. <https://doi.org/10.1080/1068316X.2013.857669>
- Nisin, Z., Nahari, G., & Goldsmith, M. (2022). Lies divorced from context: evidence for Context Embedded Perception (CEP) as a feasible measure for deception detection. *Psychology, Crime & Law*, 30(2), 189–205. <https://doi.org/10.1080/1068316X.2022.2078825>
- Oberlader, V. A., Naefgen, C., Koppehele-Gossel, J., Quinten, L., Banse, R., & Schmidt, A. F. (2016). Validity of content-based techniques to distinguish true and fabricated statements: A meta-analysis. *Law and human behavior*, 40(4), 440.
- Oliveira, C. M., & Levine, T. R. (2008). Lie acceptability: A construct and measure. *Communication Research Reports*, 25(4), 282–288. <https://doi.org/10.1080/08824090802440170>
- Ong, S., & Nilsen, E. S. (2025). Children's endorsement of prosocial lies according to content and recipient knowledge. *First Language*, 46(1), 20–42. <https://doi.org/10.1177/01427237251348529>
- Oppenheimer, D. M., Meyvis, T., & Davidenko, N. (2009). Instructional manipulation checks: Detecting satisficing to increase statistical power. *Journal of experimental social psychology*, 45(4), 867-872. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2009.03.009>
- Paulhus, D. L. (1986). Self-deception and impression management in test responses. In *Personality assessment via questionnaires: Current issues in theory and measurement* (pp. 143-165). Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg.
- Porter, C. N., Morrison, E., Fitzgerald, R. J., Taylor, R., & Harvey, A. C. (2020). Lie-detection by strategy manipulation: Developing an asymmetric information management (AIM)

- technique. *Journal of Applied Research in Memory and Cognition*, 9(2), 232-241.
<https://doi.org/10.1016/j.jarmac.2020.01.004>
- Porter, C.N. , Talyor, R., Lee, R., Chioatto, E., Hill., M., & Harvey, A.C.(2023) Applying asymmetric information management (AIM) technique to virtual interviewing. *Applied Cognitive Psychology*, 37(3), 470-479. <https://doi.org/10.1002/acp.4049>
- Porter, C.N. (2026). Training manual provided for the coding sessions. Online
- Ruby, C.L. & Brigham, J.C. (1998) Can criteria-based content analysis distinguish between true and false statements of African-American speakers? *Law and Human Behavior*, 22(4), 369–388. <https://doi.org/10.1023/A:1025766825429>
- Schell-Leugers, J. M., Vanderhallen, M., Bogaard, G., Landstrom, S., Masip, J., Myklebust, T., Volbert, R., Nieuwkamp, V., & Kassin, S. M. (2026). A European-wide survey of police officers’ beliefs and perceptions on suspect interviews. *Psychology, Crime & Law*, 1–32.
<https://doi.org/10.1080/1068316X.2026.2651154>
- Semrad, M., Scott-Parker, B., & Nagel, M. (2019). Personality traits of a good liar: A systematic review of the literature. *Personality and Individual Differences*, 147, 306-316.
<https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.05.007>
- Serota, K. B., Levine, T. R., & Boster, F. J. (2010). The prevalence of lying in America: Three studies of self-reported lies. *Human Communication Research*, 36(1), 2-25.
<https://doi.org/10.1111/j.1468-2958.2009.01366.x>
- Serota, K. B., Levine, T. R., & Docan-Morgan, T. (2022). Unpacking variation in lie prevalence: Prolific liars, bad lie days, or both? *Communication Monographs*, 89(3), 307–331.
<https://doi.org/10.1080/03637751.2021.1985153>

- Serota, K. B., Levine, T. R., Zvi, L., Markowitz, D. M., Docan-Morgan, T. (2024). The ubiquity of long-tail lie distributions: Seven studies from five continents, *Journal of Communication*, 74 (1), 1–11. <https://doi.org/10.1093/joc/jqad040>
- Shahvaroughi A, Bahrami Ehsan H, Hatami J, Shahvaroughi MA, Paulo RM (2022). "The cognitive interview: comparing face-to-face and video-mediated interviews". *Journal of Criminal Psychology*, 12(4), 74–89. <https://doi.org/10.1108/JCP-10-2021-0041>
- Sporer, S. L., & Schwandt, B. (2007). Moderators of nonverbal indicators of deception: A meta-analytic synthesis. *Psychology, Public Policy, and Law*, 13(1), 1. <https://doi.org/10.1037/1076-8971.13.1.1>
- Sporer, S. L., Manzanero, A. L., & Masip, J. (2021). Optimizing CBCA and RM research: Recommendations for analyzing and reporting data on content cues to deception. *Psychology, Crime & Law*, 27(1), 1-39. <https://doi.org/10.1080/1068316X.2020.1757097>
- Sporer, S.L. & Masip, J. (2023). Millennia of legal content criteria of lies and truths: wiSDom or common-sense folly?. *Frontiers in Psychology* 14:1219995. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1219995>
- Steller, M. & Köhnken, G. (1989) Criteria-based statement analysis. In: Raskin, D.C. (Ed.) *Psychological Methods in Criminal Investigation and Evidence*. New York: Springer, pp. 217–245.
- Stokke, A. (2018). Lying, sincerity, and quality. In J. Meibauer (Ed.), *The Oxford handbook of lying* (pp. 134–148). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780198736578.013.10>

- Strömwall, L., & Granhag, P. A. (2003). How to detect deception? Arresting the beliefs of police officers, prosecutors and judges. *Psychology, Crime and Law*, 9(1), 19-36.
<https://doi.org/10.1080/10683160308138>
- Strömwall, L. A., & Willén, R. M. (2011). Inside criminal minds: Offenders' strategies when lying. *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling*, 8(3), 271–281. <https://doi.org/10.1002/jip.144>
- Sánchez, N., Masip, J., & Herrero, C. (2021). How people [try to] detect lies in everyday life. *TRAMES: A Journal of the Humanities & Social Sciences*, 25(4), 395-419.
<https://doi.org/10.3176/tr.2021.4.02>
- Tabata, N., & Vrij, A. (2023). Differences between Japanese and British participants in self-reported verbal strategies to appear convincing. *Psychiatry, Psychology and Law*, 30(2), 177–191. <https://doi.org/10.1080/13218719.2021.2003269>
- Talwar, V., & Lee, K. (2008). Social and cognitive correlates of children's lying behavior. *Child Development*, 79(4), 866–881. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2008.01164.x>
- Turi, A., Rebeleş, M. R., & Visu-Petra, L. (2022). The tangled webs they weave: A scoping review of deception detection and production in relation to Dark Triad traits. *Acta Psychologica*, 226, 103574. <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2022.103574>
- Turi, A., Zloteanu, M., Solescu, D.M., Rebeleş, M.-R., And Visu-Petra. L.(2025). Behind bars and lies: Dark personality traits, lying, and detecting deception in the prison population versus the general community. *Applied Cognitive Psychology*, 39(6). <https://doi.org/10.1002/acp.70132>
- Undeutsch, U. (1989). The development of statement reality analysis. In J. C. Yuille (Ed.), *Credibility assessment* (pp. 101–121). Dordrecht, The Netherlands: Kluwer.

- Verigin, B. L., Meijer, E. H., Bogaard, G., & Vrij, A. (2019). Lie prevalence, lie characteristics and strategies of self-reported good liars. *PLOS ONE*, 14(12). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0225566>
- Verigin, B. L., Meijer, E. H., & Vrij, A. (2020a). Embedding lies into truthful stories does not affect their quality. *Applied Cognitive Psychology*, 34(2), 516–525. <https://doi.org/10.1002/acp.3642>
- Verigin, B. L., Meijer, E. H., Vrij, A., & Zauzig, L. (2020b). The interaction of truthful and deceptive information. *Psychology, Crime & Law*, 26(4), 367–383. <https://doi.org/10.1080/1068316X.2019.1669596>
- Verigin, B. L., Meijer, E. H., & Vrij, A. (2021). A within-statement baseline comparison for detecting lies. *Psychiatry, Psychology and Law*, 28(1), 94–103. <https://doi.org/10.1080/13218719.2020.1767712>
- Vrij, A., Mann, S.A., Fisher, R.P. *et al.* (2008). Increasing cognitive load to facilitate lie detection: The benefit of recalling an event in reverse order. *Law and Human Behavior*, 32, 253–265. <https://doi.org/10.1007/s10979-007-9103-y>
- Vrij, A. (2008). *Detecting lies and deceit: Pitfalls and opportunities*. John Wiley & Sons.
- Vrij, A., Ennis, E., Farman, S., & Mann, S. (2010). People's perceptions of their truthful and deceptive interactions in daily life. *Open Access Journal of Forensic Psychology*, 2, 6-49.
- Vrij, A., Granhag, P. A., & Porter, S. (2010). Pitfalls and opportunities in nonverbal and verbal lie detection. *Psychological Science in the Public Interest*, 11(3), 89-121. <https://doi.org/10.1177/1529100610390861>

- Vrij, A., & Granhag, P. A. (2012). Eliciting cues to deception and truth: What matters are the questions asked. *Journal of Applied Research in Memory and Cognition*, 1(2), 110-117.
<https://doi.org/10.1016/j.jarmac.2012.02.004>
- Vrij, A., Mann, S., Leal, S., & Fisher, R. (2012). Is anyone there? Drawings as a tool to detect deceit in occupation interviews. *Psychology, Crime & Law*, 18(4), 377-388.
<https://doi.org/10.1080/1068316X.2010.498422>
- Vrij, A., Leal, S., Mann, S., & Fisher, R. (2012c). Imposing cognitive load to elicit cues to deceit: inducing the reverse order technique naturally. *Psychology, Crime & Law*, 18(6), 579-594.
<https://doi.org/10.1080/1068316X.2010.515987>
- Vrij, A., Mann, S., Leal, S., Fisher, R. P., & Deeb, H. (2020). Sketching while narrating as a tool to detect deceit. *Applied Cognitive Psychology*, 34(3), 628-642.
<https://doi.org/10.1002/acp.3646>
- Vrij, A., Palena, N., Leal, S., & Caso, L. (2021). The relationship between complications, common knowledge details and self-handicapping strategies and veracity: A meta-analysis. *The European Journal of Psychology Applied to Legal Context*, 13(2), 55-77.
<https://doi.org/10.5093/ejpalc2021a7>
- Wang, Q., Song, Q. & Kim Koh, J.B. (2017) Culture, memory, and narrative self-making. *Imagination, Cognition and Personality*, 37(2), 199-223.
<https://doi.org/10.1177/0276236617733827>
- Whitty, M. T., & Carville, S. E. (2008). Would I lie to you? Self-serving lies and other-oriented lies told across different media. *Computers in Human Behavior*, 24(3), 1021-1031.
<https://doi.org/10.1016/j.chb.2007.03.004>

- Whitty, M.T., Buchanan, T., Joinson, A.N. And Meredith, A. (2012). Not all lies are spontaneous: An examination of deception across different modes of communication. *Journal Of the American Society for Information Science and Technology*, 63, 208-216. <https://doi.org/10.1002/asi.21648>
- Wright, G. R., Berry, C. J., Catmur, C., & Bird, G. (2015). Good liars are neither 'dark' nor self-deceptive. *PLOS ONE*, 10(6), e0127315. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0127315>
- Yarbrough, P. G., & Hart, C. L. (2025). Lies in the dark: An analysis of dark personality traits and dishonesty. *Personality and Individual Differences*, 240. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2025.113161>
- Zhang, Z., & Baryshevtsev, M. V. (2025). An exploration of individuals' self-perceptions of deception: Acceptability, detectability, deceptiveness. *Atlantic Journal of Communication*, 33(4), 683–698. <https://doi.org/10.1080/15456870.2025.2473438>
- Zuckerman, M. (2008). Zuckerman-Kuhlman Personality Questionnaire (ZKPQ): An operational definition of the Alternative Five Factorial Model of Personality. In G. J. Boyle, G. Matthews, & D. H. Saklofske (Eds.), *The SAGE handbook of personality theory and assessment, Vol. 2. Personality measurement and testing* (pp. 219–238). Sage Publications, Inc. <https://doi.org/10.4135/9781849200479.n11>